

طالب کسی نیست که آید سویی ما
تا ز بارغ عشق گیرد بویی ما

(اشعار)

تصنیف شدہ

سرتاج الشعراء، شافہشاو عشق، منصور آخر زمان، شاعر ہفت زبان

حضرت سچل سرمست

مرتب، زوار قاضی علی اکبر درازی

بار اول جنوری ۱۹۶۱ء جلد ۵۰۰

بار دوم اپریل ۱۹۶۷ء جلد ۲۵۰

ہدیہ ۱۔ تین روپیہ

سچل سرمست معلم اعظم

سرتاج الشعراء، شاهنشاہ عشق، منصور آخر زمان، شاعر هفت زبان حضرت
 سچل سرمست، روزالت پنهنجي ڪلام الهي الهام مشوي رهبر نامه جي
 ست ۲۷۱ کان ۲۸۵ تائين تن قسن جي سوي جويان عيان ڪيو آهي .
 اهڙي طرح ڪلامن جا ٻئي قسم آهن . هڪ و فلي گانا، جي واهيا آدمي
 پسند ڪن ٿا، ٻيو ديني ڪلام جي شاگرد ۽ عام قسم جا آدمي ۽ اديب پسند
 ڪن ٿا. ٽيون زنداني ۽ حقاني ڪلام، جنهن کي عاشق ۽ طالب حق چاڻهند
 ڪن ٿا. هن سرمست الستي ۽ عاشق ازلي جو ڪلام الهي، الهام زنداني
 ۽ حقاني آهي جو عام جي فهم فراسٽ ۽ عقل ادراڪ کان مٿي آهي. ٻي
 شاعرن فقط پنهنجي دلي جواحوال ڏنو آهي. مگر هن آل ورلد عاشق
 ساري دنيا جي ملڪن ۽ ساري دنيا جي عاشقن جواحوال پنهنجي شعر
 ۾ ڏيکاريو آهي ۽ نهايت عجيب ۽ انوکا مثال پيش ڪري پاڻ کي

نست ۽ خدا کي هست ڪري ثابت ڪيو آهي. ساري دنيا ۾ ڪوبه شاعر اهڙا
نصيحت آموز سبق سڀڪاري نٿو سگهي.

پارسي ۾ رهن جوڌو ۾ مثنويون لکيل آهن. هي رهبر نامه انهي سلسلي
جو چوٿون نمبر مثنوي آهي. باقي رهيل چار مثنويون شائع ٿي ويون
آهن. سندس پارسي شعر ۾ فرمايل آهي.

اين سخن عشق است في از ثنائيت

ڪي خان دانند اين اشعار با

معنى: هيءُ سخن عشق جو آهي، شاعري نه آهي. مگر چئن کي ڪهڙي
جان پوندي.

اين حقيقت ترا اثر نڪند

چونڪ هستي تو سا ڪن بيشي

معنى: هيءُ حقيقت توتي اثر نه ڪندي جو تون جهنگلي ماڻهون آهي.

الفقيه: قاضي علي اڪبر درازي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رهبان نامه

۱. بشنوی این کیفیت حال
۲. کیست همان کس که بیان میکند
۳. گوینده اوست نگویند
۴. کیستم کیستم و کیستم
۵. در بحر حیرت افتاده ایم
۶. عبرت این است که تا من کیم
۷. طاعت و تقوی بدیوار زن
۸. هست پراز درد و رساله زمین
۹. رهبانان استعجاب کتاب
۱۰. ای تو نبیله بود واجب بجا
۱۱. این سخن و حرف نباشد زما
- محو کنی قیل و گهر قال را
- مرز اسرار عیان میکند
- جوینده اوست نجوای منم
- خویش نمی دانم تا چیهستم
- گاه درین عبرت افتاده ایم
- یله بی قیمت و یا لاشیم
- قلعه مستی بجای لشکر
- بادل خوانی تو حواله همین
- آنکه بر آرد همه پرده حجاب
- هم چپ و راست بهین هر کجا
- گویا اوست شنوای فتا

مثنوي رهبرنامہ (سنڌي ترجمہ)

- ۱۔ هي سموري حقيقت حال جي ٻڌ - ٻيو سڀ ڦيل ڦال ڇڏي ڏي۔
 - ۲۔ اهو ڪير آهي جو هي بيان ظاهر ڪريو؟ اهو ڪير آهي جو الله جا حقيقي راز ظاهر ڪريو؟
 - ۳۔ چوندا اهو آهي ۽ نه مان چوندا آهيان۔ ڳوليندا اهو آهي مان ڳوليندا نه آهيان۔
 - ۴۔ مان ڪير آهيان مان ڪير آهيان مان ڪير آهيان؟ مان پاڻ نٿو ڄاڻان ته ڪير آهيان۔
 - ۵۔ مان حيرت جي درياءُ ۾ پيو آهيان۔ ۽ ڪڏهن انهيءَ عبرت ۾ سلطان آهيان۔
 - ۶۔ عبرت ايا اکر ته مان ڪير آهيان؟ يا ته مان بي بهاشي آهيان يا ڪاشي نه آهيان۔
 - ۷۔ عبادت ۽ پرهيزگاري کي پٺ سان هڻ۔ هتيءَ جي خيالي قلم کي ٻڌ اهي ڇڏ۔
 - ۸۔ هي رسالو درد سان پڙيل آهي۔ هي احوال تون دل سان پڙه۔
 - ۹۔ هي رهبرنامہ عجيب ڪتاب آهي۔ اهو ڪتاب حجاب جا پٽڙا هٽائي ٿو۔
 - ۱۰۔ اراڻون آهين ئي ڪونه هرجا اهو پاڻ آهي۔ غور سان ڏس ته سمجهي کپي هر هنڌ هوائي۔
 - ۱۱۔ هيءُ سخن ۽ اکر منهنجا چيل نه آهي۔ اي جوان ٻڌ ته چوندا رهيا آهي (ڪلام الهي)
- الهام انهيءَ کي سڏجي ٿو

۱۲. ماکه خیال بر دم در خیال
۱۳. وصل بهین ست ز خود رفتنی
۱۴. چون تو خود رفتی او میثوی
۱۵. بگذری از خویش خودی البو
۱۶. روی تو چون از خود بر تافتی
۱۷. هر که بگوید که گرفتار ماه
۱۸. هست غلط گفتن در این چنین
۱۹. آید در برج فلک با همتاب
۲۰. چونکه ز برج آرد بیرون سر
۲۱. وای کنی وای بر احوال خود
۲۲. ای که تو هم همچو من روشنی
۲۳. ما دینی دان که چو بر جیت بود
۲۴. بگذری از من که نور روشن شوی
۲۵. آمد در خیال مثل دیگرے
- که نفس را قیم گهی در وصال
- بجز بود با خود پیوستنی
- گر تو بخود هستی دو میثوی
- تا بتو گردد همه وزی فروز
- از خود رفتی و خدا یافته
- می شود آن بدر منیر سیاه
- نیست گرفتار بهین مذهبین
- تیه شود یک دسه دم در حجاب
- روشن آن گردد باز بی تر
- تا نشناسی قدر حال خود
- لیک تو افتاده بهما و منی
- ذات تو کم می کند آن تیه بد
- ز تو بیرون آتی و روشن شوی
- اینکه بیان میکنم آن هر مری

- ۱۲۔ مان خيال آهيان ۽ وچان به خيال ڏانهن ٿو۔ جڏهن فراق ۾ آهيان جڏهن سال ۾ آهيان۔
- ۱۳۔ پاڻ وچائن وصال آهي۔ پاڻ وچي آڻڻ فراق آهي۔
- ۱۴۔ جڏهن تون پاڻ وچائيندين ته هونتي پوندين۔ جڏهن پاڻ وچي آڻيندين ته به تي پوندين
(ديسني هو پيو ۽ تون پيو۔ جيڪڏهن تون نصري ويو ۽ فقط هور هيوته هيڪڙائي آهي)
- ۱۵۔ پاڻ کي وساري ڇڏي ۽ خودي کي سارهي ڇڏي ته تون ڏينهن واري روشني پيدا ٿئي۔
- ۱۶۔ جڏهن تون پاڻ کان مٿي ٿريندين ته تون پاڻ کان ويندين ۽ خدا حاصل ڪندين۔
- ۱۷۔ هر ڪو چوي ٿو ته ڇنڊ گرهڻ وقت۔ چوڏهين جو روشن ڇنڊ ڪارو ٿئي وڃي ٿو۔
- ۱۸۔ ائين چوڻ غلط آهي۔ اهو روشن ڇنڊ گرفتار نه آهي۔
- ۱۹۔ ڇنڊ آسمان جي برج ۾ اچي وڃي ٿو۔ غروب جي ڪري ٻي ٽي ساعتون پڙي ۽ اچي وڃي ٿو۔
- ۲۰۔ جڏهن ڇنڊ انهيءَ برج کان ٻاهر نڪري ٿو ته ساڳي اهو ڇنڊ روشن ٿئي ٿو۔
- ۲۱۔ پنهنجي حال تي افسوس صد افسوس ڪر۔ جو پنهنجي حال جو قدر نٿو سمجهائين۔
- ۲۲۔ او! تون روشن ڇنڊ وانگر آهين۔ مگر تون خودي ۾ غرق آهين۔
- ۲۳۔ خودي کي تون اهو برج ڪري سمجهو۔ ۽ اهو خراب برج پنهنجي ذات کي گهٽائي ٿو۔
- ۲۴۔ انهيءَ خودي کي ڇڏي ته تون روشن ٿئين۔ انهيءَ کان ٻاهر نڪر ته تون روشن ٿئين۔
- ۲۵۔ پنهنجي خيال ۾ پيو مثال اچي ٿو۔ جو مان اهو مختصر نموني بيان ڪيان ٿو۔

۲۶. جسم تو مانند بر وجه بود باتن کے باز عروجے بود
۲۷. در نفس خاکی آن پاک نور منزل کرده ست دوم بی قہر
۲۸. چون ز نفس خاکی آزاد شد نور شد و نور شد و شاد شد
۲۹. حاصل این منزل جز در نیست درد کے رانہ ز مرد نیست
۳۰. طالب صمدی طلب درد کن در طلبی درد بخود درد کن
۳۱. کن تو یقین طالب این درد شو در صف مردان تو ہم مرد شو
۳۲. درد کشاید ہم در معرفت درجہ عالی ست شو حاصلت
۳۳. نیست بجز درد بحق ہیج راہ آن کہ گدازا بکند شاہ شاہ
۳۴. در گذرا ز کفر تو اسلام و دین درد تو بر گیر تو آفرین
۳۵. درد بود در مہر راہ حنذا شاہ شوی گر تو بیاسی گدا
۳۶. حاصل یک ذرہ دردش کنی قلعہ ہستی تو بد مہ شکنی
۳۷. کس نرسیدہ است بجز درد و غم روز شبان عاشق را غم
۳۸. درد ز اسرار خبر می دہد جان و دلی را چہ اثر می دہد
۳۹. آرد در مستی و در قہل و بشتوی این حال تو ای راہر

۲۶. تنهنجو جسم انهيءَ ڀرج مثال آهي. سوتون جسم سان ڪئين عروج کي رسندين ؟

۲۷. انهيءَ خاڪي پيڇري ۾ هي پاڪ نور. ناحق اچي ۾ ٿي گهڙيون مهمان ٿيو آهي.

۲۸. جڏهن انهيءَ خاڪي پيڇري مان آزاد ٿئي ٿو ته اهو ڳاڙو نور جي نور تي خوشي مڻي ٿو.

۲۹. ايترا منزل سواءِ درد جي حاصل ٿي نٿي سگهي. جنهن کي درد نه آهي سو مڙو نه آهي.

۳۰. جيڪڏهن تون خدا جو طالب آهين ته درد جي طلب ڪر. جيڪڏهن درد جي طلب ڪنديين ته مڙو ٿيندين.

۳۱. تون يقين آڻ ۽ درد جو طلبگار ٿي ۽ مڙو ٿي قطارن ۾ مڙو ٿي.

۳۲. درد معرفت جو درد ٿو کولي ٿو. ۽ انجي ڪري توکي عالي درجہ حاصل ٿيندو.

۳۳. درد کان سواءِ ٻي ڪا حق بي راهه ڪانهي ۽ اهو فقير کي شاهنشاہ ڪري ٿو.

۳۴. ڪفر ۽ اسلام کي تون در گذر ڪر. تون درد حاصل ڪر ته آئين جي لائق ٿين.

۳۵. درد الله جي راهه جو رهبر آهي. ۽ ان ڪري تون بادشاهه ٿيندين اگرچہ گدا هجي.

۳۶. هنجي درد جو درد حاصل ڪر. هستي جو قلعو تون بيڪدم ۽ ڀڄ.

۳۷. ڪوبه درد ۽ غم کان سواءِ منزل تي پهتو آهي. عاشقن کي رات دينهن درد ۽ غم آهي.

۳۸. درد اسرارن جي خبر ڏئي ٿو. جان ۽ دل تي ڪهڙو نه اثر پيو اڪري ٿو ؟

۳۹. درد مستي ۽ موج ۾ آڻي ٿو. اي پانڌيرا هي حقيقت ٻڌي ڇڏ.

۴۰. در بحالات بود آورد
 ۴۱. درد گه گل لسان کند
 ۴۲. درد بود از همه عالی مقام
 ۴۳. بگذرے از خواجگے و بندگی
 ۴۴. تو چه شئیے خویش را دانے کنے
 ۴۵. اول ای طالب خود را شناس
 ۴۶. جملہ دوست تا تو نیستے
 ۴۷. ای تو خیالستی و آن هم خیال
 ۴۸. نیست حرکت بجز از ذات حق
 ۴۹. کو تو کجائے و کجائی کجا
 ۵۰. بگذری از تعلقت و دردی
 ۵۱. این نفسی را تو فراموش کنی
 ۵۲. مرغ مکرانے تو نه لامکان
 ۵۳. زین نفس حیا کی تو پر واز کن
 درد بدر گاه غسلای برد
 نیز گه غل لسان کند
 درد همه ذات بود و اسلام
 زاهدی دعا بدے و زندگی
 و آن تو بگو متے و یا هم نئے
 آمد آن یار که در صد لباس
 نیستی و نیستے و چیتے
 نه بفراق است نه اندر وصال
 پیر و الحق بدار این سبق
 یار به رنگ شده جلا حبا
 تانده بے بادل افسردگے
 بعد از آن لغو انا الحق زنی
 جای تو باشد قدر خود بدان
 بگسی این دام نفس را شکن

۴۰. درد و جد ۽ حال ڀرڻي ٿو. درد غلامي جي درگاهه ڏانهن وٺي وڃي ٿو.

۴۱. درد ڪڏهن زبان کان ڪند ڪري ٿو. ڪڏهن نصيح زبان ڪري ٿو.

۴۲. درد جو سڀني کان وڏو درجو آهي. درد ڪل ذات آهي ۽ سلامتي آهي.

۴۳. وڏا ٿي نڀاڻي ڪي ڇڏي ڏي. تراهد ۽ عابد صبح ڪي ڇڏي ڏي.

۴۴. تون ڪهڙي شئي آهين پاڻ کي ڇا ٿو سمجهين. تون ڏي شئي آهين يا ڪجهه نه آهين.

۴۵. اي طالب پهرين پاڻ کي سڃاڻ. اهو ڀاڱو سون لباس ۾ اچي ٿو.

۴۶. ڄڻهه آهه تون ڪجهه نه آهين. تون ڪجهه نه آهين. تون ڪجهه نه آهين.

تون ڇا آهين؟

۴۷. تون خيال آهين ۽ صوبه خيال آهي. نه فراق آهي ۽ نه وصال آهي.

۴۸. ڪا به ڇيڙا نه ٿي هن جي ذات کان سواءِ نٿي ڇري. پير عبدالحق مون کي اهو سبق ڏنو آهي.

۴۹. تون ڪٿي آهين تون ڪجهه نه آهين. يار هر رنگ ۾ جا بجا آهي.

۵۰. درهنگي جي تعلقات کي ڇڏي ڏي. دل کي اُداس نه ڪر.

۵۱. هن پيڇري کي وساري ڇڏ. تنهن کان پوءِ انا الحق جو نعرو هڻ.

۵۲. هن کان جو تون پکي نا آهين. لامڪان تنهنجي جاءِ آهي تون پنهنجو قدر سڃاڻ.

۵۳. تون هن خاڪي پيڇري کان مٿي اڏام. هن ٿاهي کي ٽوڙ ۽ پيڇري کي پيڇ.

۵۳. صورت مومم تواند خیال
 بگذری زین صورت فلک اشکال
 ۵۵. خیال تو بردار که تو نیستی
 دان به یقینی تو همه او هستی
 ۵۶. هست و نیست همه خیال تو
 باشد موجد و هر حال او
 ۵۷. هستی تو نیست بود و نیستش
 مستی تو نیست بود مستیش
 ۵۸. عاشق و معشوق همه او بود
 جان دل و زشت و نیک او بود
 ۵۹. تو خوشش چه بود و حسیله گر
 بر حسن خود شود آشفته تر
 ۶۰. خویش خود او بتایید جمال
 گاه به احوال که اندر مقال
 ۶۱. گاه چه غرام بدر یاد و ن
 گاه بگفتار بر آید بر و ن
 ۶۲. گاه همه گوید من نیستم
 گاه بگوید که منم کیستم
 ۶۳. گاه کنس در پنهانی عیان
 گاه همه گوید تالین تران
 ۶۴. آنچه بگفتم همه نشان اوست
 جسم و دل و همان همه جان اوست
 ۶۵. غیر بدان جسم و دل و جان را
 آدم و حوا چه شیطان را
 ۶۶. آدم و حوا و عسرا زیل نیت
 این همه او باشد جبریل نیت
 ۶۷. ای زرت که نام شده نا همسا
 دور کنی از خود او با همسا

۴۵- تنهنجي خيال ۾ هيءُ دهر ڌاري صورت وٺيل آهي. هن مڪروڊاري خاڪي صورت کي ڏس.

۵۵۔ خیال کی یہ چھ تون کچھ نہ آھیں۔ یقین سان جاں تر سب کچھ ہو آھي۔

۵۲۔ تنہا ہی دست پر ایستادہ سمورو خیال، ہن چہی ہر حال سان موجود ہا چہی۔

۵۷۔ تڙهينجي هوس تي مڪانه آهي ايا هينجي هوس تي آهي تنهنجي مستي آهي ايا هينجي مستي آهي.

۵۸۔ عاشق معشوق ہوا آہی ۔ جان پہ دل، نیکے بد ہوا آہی۔

۵۶۔ ھېچونشون نئون حُسن ككدرۇنە جالۇ وارۇ آھى۔ ھوبەھىيى خُن قى پاڭ يىر ئىشان مەيى تۇر۔

۶۰. پنهنجو پاڻ کي پنهنجو جمال ڏيکاري ٿو. ڪڏهن حال پڪاهي ڪڏهن حال پڪاهي.

۶۱۔ سکنڈھن قویبی دانگدر، یا پرا اندراھی۔ سکنڈھن کالہ بولہ سکرٹ لاء باھراچی نو۔

۶۲۔ حکماء ہون پڑی توتہ ملن حکیم نہ آہیان ۔ حکماء ہون پڑی توتہ مان حکیم آہیان ۔

۳۳۔ مکدھن پان رتبہ (رتبی) چھوٹی تھو۔ مکدھن پان "لبن ترانی" جواب دہی تھو۔

۶۱۶۔ جی کی بہ مان اٹھارہ کریان تو سپ ہن جو شان آھی۔ شیم پر جاتہ سپ ہن مجھو جہن آہن۔

۱۵۔ تون جسم دل ۽ جان کی غیرت سمجھو۔ حضرت آدمؑ بیسی ہوا ۽ پٹ شیطان کی غیرت سمجھو۔

۱۶ آدم و حوا، عزرائیل، جبرائیل کے چہرہ نہ آمن۔ ہی سپ ہو پاؤں آھی

۶۶. عکس نالی منجهان سڀ نالا پيدا ٿيا آهن۔ پاڻ کان اڀري ڪرڻ واري ڪر

۴۸. نیست کسی را بجزش اختیار
 ۴۹. این همه گفت از گفتار اوست
 ۵۰. این همه رفتار ز رفتار اوست
 ۵۱. فی بود آن شی که بحسرت حق بود
 ۵۲. گاه بفکر بود که انا عبده
 ۵۳. کل بیوم هو فی شان نمود
 ۵۴. هست روز این روزات او
 ۵۵. شغل گردد همه کارها
 ۵۶. رنگ مهر رنگ گرفته است این
 ۵۷. گاه بیاد یزدنارها
 ۵۸. مولایم خواسته عذر حق است
 ۵۹. او نمود دست مرا ره یقین
 ۶۰. از کذبم دیگر باینده است
 ۶۱. کرد مرا واقف اسرار او

که بستر از آرد که بقیار
 این همه اسرار ز اسرار اوست
 این همه اشعار ز اشعار اوست
 از هر شی لغو انا الحق بود
 باز بفکر بود که انا احده
 که بود دست گهی بی وجود
 او بهفت است همه ذلت او
 که شود گاه بگفتارها
 گاه بکفر و گاهی المسلمین
 گاه بسجده در کف بر بارها
 زانو کس انکار کند احمق است
 هست همون بادشاه عارفین
 جرعه از می بچشاییده است
 مستم من بنده خردیدار او

۶۸. هن کان سوا وڪنهن کي به اختيار ڪونهي. ڪڏهن قرار ڏيڻ آهي ڪڏهن بغير آهي.

۶۹. هيءُ سموري گفٽار هن جي گفٽار آهي. هيءُ سمورا راز هن جا راز آهن.

۷۰. هيءُ سموري رفتار هن جي رفتار آهي. هيءُ سمورا شعر هن جا شعر آهن.

۷۱. ڪابه شيءِ ڪان آهي ڇاڪاڻ ته اها آهي. هر شيءِ مان انا الحق جو آواز اچي ٿو.

۷۲. ڪڏهن فرمائي ٿو ته مان عهد آهيان. ڪڏهن فرمائي ٿو ته مان اهد آهيان.

(هي رسول پاڪ ڏانهن اشارو آهي. حيث آهي ته انا احمد بلايم جي آهيان)

يعني مان اهد آهيان.

۷۳. رڪل يوم هو في شان هي ڪلام الله شريف جي آيت آهي. هر ڪنهن کي ڏينهن ۽ رات

ڪو نرا نورا آهن. ڪڏهن وجود ڏيڻ آهي ڪڏهن بي وجود آهي.

۷۴. هيءُ راز سڀ هن جا راز آهن. هيءُ صفات هن جي ذات آهي.

۷۵. سڀ ڪنهن ڪو به هو مشغول آهي. ڪڏهن ٻڌي ٿو ڪڏهن ڳالهائي ٿو.

۷۶. ڏس پيرنگ ڇا ته رنگ ورتو آهي ڪڏهن ڪاٺا آهي ته ڪڏهن مڙن آهي.

۷۷. ڪڏهن چٽو پائي ٿو. ته ڪڏهن هر رهت ۾ تسبيح ڪشي ٿو.

۷۸. منهنجو مولائي خواجہ عبد الحق آهي. جيڪو هن جو منهنجو آهي سوانح آهي.

۷۹. هن مون کي يقيني ڄاڻ ڏيکاري آهي. هو سڀني ڄاڻن جو بادشاهه آهي.

۸۰. هڪو ته وڏائي کان مون کي آزاد ڪيو آهي. هن مون کي وڏي شراب جو ڳوٺ ڪپاري ڪيو آهي.

(نوٽ) ڪشي آهي محڪم الدين سيلاني جو نيف؟ ڪشي آهي ڪڪڙ جي ڳوٺ جا

جراثيم؟ (مؤلف)

۸۱. هن مون کي الله جي اسرار ۽ معاني واقف ڪيو آهي. مان هن جو نوڪر آهيان

هو منهنجو خريدار آهي.

۸۲. با چو یک ذره ز غور شیدا
 ۸۳. با من یک روز نصیحت نمود
 ۸۴. کز تن حنا که ندارم خبر
 ۸۵. ای پیر از خویش تنی دور شو
 ۸۶. ز خویش رها کن تو بیای بشو
 ۸۷. نشوی آن خواجه بتا شے غلام
 ۸۸. گشت درون قطره ریای کم
 ۸۹. بستم دریائے نیم قطره
 ۹۰. مالم بودیم درین بحر شور
 ۹۱. در من غائب شد دریگران
 ۹۲. دانه گوید همه آن خاص عام
 ۹۳. قطره ایی ست در یلای گریست
 ۹۴. بودن مارت بیک باریگی
 ۹۵. بودن آن بحر شدای قدا

کرد ز بد کارے مارا کو
 چندان در جوش مرا می فروزد
 جسم برفت و شده ز به وز به
 عینر مشو ز اگر و مذکور شو
 جان در عین فتا تو مگو
 اوست تو تا سپیچ نه و السلام
 قطره زنا از سبب بحسردم
 نیست مرا پیچ درین خطره
 ناگه آید و همان بحر زور
 پرده بنیادخت چه پر باهران
 ذره کجا گرد و بر شمس نام
 واقف نه هر کس ازین تزلزلست
 رستم یک بار ز آوارگی
 من که کجا نیم کجا هم کجا

۸۲. مان هنجي نور جو مزد آهيان. هن مون کي بد ڪار مان نيڪ ڪار بڻايو آهي.

۸۳. هن مون کي هڪ دينهن هدايت ڪئي. ۽ مون ڀرايتو جوش پيدا ڪيائين.

۸۴. جو مون کي هن خاکي جسم جي خبر نه رهي. منهنجو جسم هليو ويو ۽ مائيز ٻرڻي واپس.

۸۵. اي ڀٽ! تون پاڻ (خودي) کان پري ٿئي. تون غيرت ٿئي، مگر پاڻ ڏاڪر مذڪور ٿئي.

۸۶. تون پاڻ کي ڇڏي بي جان ٿئي. اکين ۾ جاءِ ڪري ڦٽا ڇڻو.

۸۷. نه تون خواهه ٿئي ۽ نه غلام ٿئي. سڀ هو آهي تون ڪجهه نه آهي توتي سلامت ٿي.

۸۸. قطرو درياءَ ۾ سمائي ويو جهڙو ڪري قطرو درياءَ جو دم هڻي ٿو.

۸۹. مان درياءَ آهيان قدرونه آهيان. انهي ڪري مون کي ڪوبه خطرو نه آهي.

۹۰. مان شور واري درياءَ ۾ گم ٿيڻ. مگر اوجھو انهيءَ درياءَ مون کي زور سان ٻاهر

ڪڍيو.

۹۱. مون ۾ اهو آگاهه درياءُ سمائي ويو. مگر منهنجي اکين تي پڙ ڏاڍي ويا.

۹۲. سڀ خاص ۽ عام هن کي ڏاڻو چوي ٿو. ذرا تي سج جو نالو ڪئين پئجي سگهي ٿو.

۹۳. هيءُ قطرو آهي ۽ درياءُ پيو آهي. انهيءَ راز کان سڀ ڪو واقف نه آهي.

۹۴. هڪ دفع منهنجو هجڻ (هستي) هلي ويو ۽ هڪ دفع اڃا ئي پنڪڻ کان آزاد ٿيڻ.

۹۵. اي جوان هستي! اهو سمجهند ٿيو. مان ڪٿي آهيان مان ڪٿي آهيان ڪٿي.

۹۷ ای پیر این قال بجز حال نیست

۹۸. قال و حال همه یکسان بود

۹۹. موج زد در یای چو بیرون قتاد

۱۰۰. دشت همه سیل زد و یاشود

۱۰۱. گرنه زند موج بهان آب کو

۱۰۲. خواجه منصور که پنهان سال

۱۰۳. از سر تو حیدر بیان می نمود

۱۰۴. عاقبت آن حال بر او غلبه کرد

۱۰۵. بهتر آن قال که شد بالیقین

۱۰۶. قال همه حال پرسی اگر

۱۰۷. ای زو عا بگذر و ز بدو عا

۱۰۸. تا زو عا خلق رجوعت کنند

۱۰۹. گر چه دعای تو شود مستجاب

۱۱۰. خیال تو گردید به افزون خودی

این همه حال است درین قال نیست

۱۱۱. دان بقیین هر دو در جهان بود

۱۱۲. بر طرف دشت چنان رو نهاد

۱۱۳. بعد ازاں سبزه محسوس بود

۱۱۴. تا که بصحرای رخ سیلاب او

۱۱۵. کوی بگو شهر می کرد و قال

۱۱۶. با همه مخلوق عیان می نمود

۱۱۷. بنمود شد لغره انا الحق بزود

۱۱۸. اندر حالت برود پختن

۱۱۹. بالو بگفتیم شنوای پیر

۱۲۰. این دو حجاب اند میان خدا

۱۲۱. طالب را در طلبش ره زنند

۱۲۲. در راه این کردی خود را خراب

۱۲۳. بگذری از خود بگویند بنمودی

وله (عشق از خود رفتگی) —————

۹۶. ای پت! هی قال حال کان سوا و نه آهي. هيٺ سپ حال آهي قال. آهي.

۹۷. قال ۽ حال سپ هڪ آهن. يقين سان ڄاڻ ته ٻئي محبوب کان آهن.

۹۸. جذ هن چولي درياءَ کان ٻاهر اٿي ته بيان جي طرف رخ ڪيائين.

۹۹. بيان سارو درياءَ جي وهڪري هيٺ اچي ته. انهي کان پوءِ بيان سرسبز ٿي ته.

۱۰۰. جيڪڏهن درياءَ اهڙي طرح لهريون هڻي ته هيٺ سيلاب جو رخ بيان جي

طرف ڪيائين ٿي.

۱۰۱. خواجہ منصور پنجا سال. شهر جي گلي گلي ۾ وعظ ٿي ڪيا.

۱۰۲. توحيد بابت پرچار ٿي ڪيائين. ۽ سموري خلق کي ظاهر ڪري ٿي ڏيکاريا ٿي.

۱۰۳. پيپار ٿي پر انهي حال هن تي غلبو ڪيو. جو بيخود ٿي انا الحق جو لغو هڻڻ لڳو.

۱۰۴. بهتر قال اهو آهي جو يقين سان هجي. اهڙي طرح حال جي طرف ڪٿي وڃي.

۱۰۵. جيڪڏهن مون کان پڇين ته قال سمورو حال آهي. اي پت ٻڌ توکي ٻڌ ايان ٿو.

وله —————

۱۰۶. تون دعا ۽ بددعا کان مٿي چڙه. هيٺ به حجاب خدا جي وڃي آهن.

۱۰۷. دعا کان خلق جي رجوعات ٿي ٿي. طالب کي سندس طلب جي راه ۾ رند ڪو وڃي ٿي.

۱۰۸. جيڪڏهن تنهنجي دعا مستجاب ٿي ٿي. ڇڻڪ تون تنهنجي راه کي خراب ڪي.

۱۰۹. تنهنجو خيال جيڪڏهن خودي ڏانهن وڌي. ته پاڻ وساري بيخود ٿي وڃي.

- ۱۱۰۔ علت ابلت ببلان این بود
 ۱۱۱۔ از تو یقین دان بخدا راه نیست
 ۱۱۲۔ از جهت آنکه وجود از سیئه
 ۱۱۳۔ هست و خود آن حق غیر خدا
 ۱۱۴۔ اهل وحدت که بگویند این
 ۱۱۵۔ آنچه بود هسته مری بود
 ۱۱۶۔ ای توفیق پندار که راه خطا
 ۱۱۷۔ بهر عظیم است این راه حکایت
 ۱۱۸۔ رای پس پند از گردے اگر
 ۱۱۹۔ خود بین هرگز نه خدا بین شود
 ۱۲۰۔ عشق که در دل بود آن دل بود
 ۱۲۱۔ دل که بود فساد از درد او
 ۱۲۲۔ آن دل که در دیر آباد شد
 ۱۲۳۔ آن دل باشد که پیر از درد او
 لغت برادر است که خود بین بود
 سالک آن نیست که آگاه نیست
 بیش نبود تو نیاری شک
 نیست و خودی دیگر ای فتا
 آنچه نباشد خود نبود به بین
 گر تو بدانی که رب تعالی بود
 نیست و خودی دیگر ای فتا
 پس زما جمله وجودی خداست
 کی بر سه با حق ای معتبر
 است خدا بین که از خود رود
 عشق که در دل بود گیل بود
 دل بود آن نبود مرد او
 درد و جهان دان که بهان شاد شد
 تا که زمین و دنیا سر داد

۱۱۰. ڄاڻ ته هي شيطان جي علت آهي. لخت هن تي ٿي جو هو پاڻ کي ڏسندڙ هو.
۱۱۱. تون يقين ڪري ته هي خدا جي راڻ آهي. سالڪ اهو آهي جنهن کي آگاهي نه آهي.
۱۱۲. انهيءَ طرف کان هيءُ وجود هڪ آهي. تون شڪ نه آڻ ته گهڻا آهن.
۱۱۳. اي جوان وجود اهو حق آهي. وجود کي غير خدا يا بيون نه سمجه.
۱۱۴. وحدت وارا جو ائين چون ٿا ته جيڪو نسبت نه آهي سو هست نٿو ٿئي.
۱۱۵. جيڪي خجما هيءُ موليٰ جي هستي آهي. جيڪڏهن تون ٻئي نه اهو رب تعاليٰ آهي.
۱۱۶. اي جوان تون سمجه نه. وجود کي ٻيو چوڻ خطا جي راڻ آهي.
۱۱۷. هيءُ وڏي غلطي آهي ۽ خطا جي راڻ آهي. مون کان پڇي ته هيءُ موجود خدا آهي.
۱۱۸. تون سمجه ته جيڪڏهن تون اهو قبول نٿو ڪرين ته پوءِ اي معتبر خدا کي تون هڪڙين ڏسدين.

۱۱۹. پاڻ کي ڏسندڙ نه ٿي مگر خدا کي ڏسندڙ ٿي. خدا کي ڏسندڙ اهو آهي جو پاڻ وڃائي ٿو.

دله

۱۲۰. جيڪڏهن دل ۾ عشق آهي ته اها دل آهي. جيڪڏهن دل ۾ عشق نه آهي ته هو دل مٽي آهي.
۱۲۱. دل بجا درد کان خالي آهي. اها دل نه آهي پر نه اهو مرد آهي.
۱۲۲. اهو دل بجا درد سان آباد آهي. ڇاڻ ته پنهنجي جهان ۾ اها خوش آهي.
۱۲۳. اها دل بجا درد جي درد سان ڀريل آهي. اها دين ۽ دنيا کان سرور آهي.

۱۲۲. تا تو متا به زره عشق سر

۱۲۵. عشق اسیرے اگرستی کند

۱۲۶. آن دل خوش شد که در دمنزلش

۱۲۷. رست بهمان دل ز بهر گفتگو

۱۲۸. دل چو کی بهرست تهرام بکیت

۱۲۹. عشق کسی را که بیدل جای کرد

۱۳۰. در دل کس عشق بحسب انمود

۱۳۱. ای دل در عشق تو دیوانه باش

۱۳۲. هست بحسب عشق که دیرانه دل

۱۳۳. ای دل جز عشق تو بیگانه

۱۳۴. در تو نباشد اثر عشق او

۱۳۵. مرده دل آنست که دور در نیست

۱۳۶. دل ز سبب دیرچه روشن شود

۱۳۷. زنده دل آنست که در و شاه عشق

میشوے اندر دو جهان بهر

شان شهبانی نگرست می کند

از همه عالم بکند غافلش

تا که مکان شه عشق اندر او

دوستی هم یک شد لایستی

عاقبت آن دایره برپای کرد

سرفرد در دو جهان دانمود

بر شمع حسن چو پروانه باش

آن دل نبود مگر از آب و گل

بلکه حسراستی ویرانه

بی هی از مردگی زنده شو

عاشق آن نه که خوش زه دنیست

زنده همیشه بهر گلشن شود

عشق چه باشد که هو الله عشق

۱۲۲. عشق جي راه کان منهن نه هٽاء. ته تون ٻنهي جهانن ۾ قائم دي ورو ٿيندين.

۱۲۳. عشق جيڪڏهن توکي قيدي بڻائي ٿو. ته تنهنجو شا عشا ئي شان ڪري ٿو.

۱۲۴. اها دل خوش آهي جنهن جي منزل مقصود آهي. اهو درد کيس ٻي عالم کان غافل ڪري ٿو.

۱۲۵. اها دل ٻي عالم ۾ مال کان آزاد آهي. جنهن دل ۾ عشق پنهنجو گهر بڻائي ٿو.

۱۲۶. جئين دل هڪ آهي تيئن خدا به هڪ آهي. هن ۾ شڪ نه آهي جو دستي به هڪ آهي.

۱۲۷. عشق جيڪڏهن ڪنهن جي دل ۾ جاءِ ڪئي. ته انهيءَ جاءِ جو بنياد مضبوط ٿئي.

۱۲۸. جنهن دل ۾ عشق تجاؤ ڏيکاريو. ته هن کي ٻنهي جهانن ۾ خدا جو راز ڏيکاريو.

۱۲۹. اهي دل تون عشق ۾ ديواني ٿي. ۽ حسن جي شمع تي پراونڊ ٿي.

۱۳۰. دل جا عشق کان خالي آهي سا ويران آهي. اها دل نه آهي مگر پاڻي ۽ مٽي آهي.

۱۳۱. اهي دل تون عشق کان سواءِ بيگاني آهين. بلڪ تون شراب ۽ ويران آهين.

۱۳۲. تون ۾ هن جي عشق جو اثر نه آهي. هاڻ هاڻ انهيءَ موت مان جڙيو ٿي.

۱۳۳. مثلاً دل اها آهي جنهن ۾ درد نه آهي. عاشق اهو نه آهي جنهن جو رنگ پيلو نه آهي.

۱۳۴. دل درد جي ڪري ڪهڙي نه روشن ٿئي ٿي. هميشه زندگي ۽ گلشن ٿئي ٿي.

۱۳۵. زندگي دل اها آهي جنهن ۾ شاو عشق آهي. عشق چا آهي به عشق الله آهي.

۱۳۸. خانه خدا هست همان دل شنو

۱۳۹. باشد تخته خانه همان دل سیاه

۱۴۰. باد خدا باد در پی خمیه دل

۱۴۱. هر شی بشته نیاید بکار

۱۴۲. می خست زندان جلال بشته را

۱۴۳. آن دل را دان که خریدار دوست

۱۴۴. نشاء الی که کسی را گرفت

۱۴۵. رفت به بیکاری از قیل و قال

۱۴۶. مستی آن نشاء اودا را بود

۱۴۷. گاه بود اود در کل اللسان

۱۴۸. گاه بود اندر عجب و نیاز

۱۴۹. گاه بیاید در ناله و فغان

۱۵۰. گاه بود در گریه و زاری

۱۵۱. گاه برقص آید کویان پای

درد عشقش که بود اندر او

گاه اندر نسته دل و نیار و نگاه

یاره دل باشد و یا نیمه دل

هم مگر این دل بشته شمار

دوست می دارند دل خسته را

در دو جهان جانی دیدار دوست

اوز زبان سود و مقالات لفت

بس که بر او غلبه بیاورد حال

ببخود کرده یکشیر از وجود

گاه شود اندر خط اللسان

گاه بود از همه او به نیاز

گاه بخاموشی فخرات آن

گاه بود خندان خوش چون بهار

گاه بگوشه بنشیند بجای

۱۳۸۔ ٻڌا هائي دل تڏا جو گهر آهي۔ جنهن جي اندر ڀرهن جو عشق آهي۔

۱۳۹۔ اها ڪاري دل بتخانه آهي۔ جنهن ۾ اٺندڙ درد نظر نٿو اچي۔

۱۴۰۔ انهيءَ دل جي تنهن ۾ خدا جي هوا آهي۔ جا دل ٽڪرائڪرا ۾ اڌ ٿيل آهي۔

۱۴۱۔ چيڪا به شئي پگڙل آهي سا ڪو نٿي اچي۔ مگر پگڙل دل شمار ۾ اچي نٿي۔

۱۴۲۔ هتي (الله وٽ) پگڙل دل خريد ڪن ٿا۔ هو پڻ پگڙل دل کي دستڪري قبول ڪن ٿا۔

۱۴۳۔ انهيءَ دل جو سڄو تر هو (مرشد) خريدار آهي۔ انهيءَ دل کي ٻنهي جهانن ۾ ديار حاصل آهي۔

۱۴۴۔ جنهن کي الهي عشق جو فشو چڙهيو۔ اهو نقصان سڀ ڳالهه کان وٺيو۔

۱۴۵۔ هو سڀ ڦيل ڦال چڙهي ويو۔ ۽ هتي حال جو اچي غلبر ٿيو۔

۱۴۶۔ مستي ۾ هي نشي هنکي ٿري ورتو۔ هنکي بيمود ڪري وهر کان ٻاهر ڪڍي ڇڏيو۔

۱۴۷۔ ڪڏهن هن جي زبان بند ٿي وڃي ٿي۔ ته ڪڏهن هو نصيح زبان ڦهائي ٿو۔

۱۴۸۔ ڪڏهن هو غمز ۾ نياز ڪري ٿو۔ ڪڏهن هو سڀني کان بي نياز ٿي ٿو۔

۱۴۹۔ ڪڏهن هو آلا ناري ۾ اچي ٿو۔ ڪڏهن ماڻ ۾ ڦڙڪي رهيا آهي۔

۱۵۰۔ ڪڏهن زار زار ڏئي ٿو۔ ڪڏهن بهار وانگر خوشي ٿي ڪهي ٿو۔

۱۵۱۔ ڪڏهن پيرن سان نالچ ڪري ٿو۔ ڪڏهن هڪ جهڙو گوشه نشين ٿي ويهي ٿو۔

۱۵۱- گاه بعبریان و گاه اندر لباس

۱۵۲- گاه بیب از ارتاشاکمان

۱۵۳- گاه بسرد و گاه در لولیان

۱۵۴- گاه بمرجبار تصدق کند

۱۵۵- گاه بعبرت که در حیرت است

۱۵۶- باشد همه حالت او بر همین

۱۵۷- هست خدائی ز علایمان غلام

۱۵۸- ای که تو بر دار وجود از میان

۱۵۹- بر همه گفتار از و صادر است

۱۶۰- گر شود آگاه ترا از وجود

۱۶۱- نفی و بیم ابش است شدا از وجود

۱۶۲- سبک آنست که در خواند راند

۱۶۳- گر طلب موی در وی بود

۱۶۴- استم بحکم است عوامان را

گاه چنین گاه چنان بی قیاس

گاه ز تو حید کند صد بیان

گاه ز همه بیرون که در میان

گاه به ادغیر انا الحق نند

گاه براد محبت که غیرت است

گاه چنان گردد که این چنین

صبر کند چید بگوید کلام

از خود ز کف از نگوئے بیان

خود توندانی که همون حاضر است

تا تو نگوئے و خدا را سجود

رفت وجود آنکه نموده سجود

طلب خدا هیچ درد و نش نماند

او بیفت م شرکی میرود

اسم بی تبسم خواصان را

۱۵۲. ڪڏهن اُگهار ڏٺو ته ڪڏهن لباس پراڻي. ڪڏهن ڪٿين ته ڪڏهن ڪٿين جي ڦاٽل ٿي.

۱۵۳. ڪڏهن بازار ۾ تماشو ڪندڙ آهي. ته ڪڏهن توحيد جاسو و غلط ڪري ٿو.

۱۵۴. ڪڏهن راڳ ۾ ڪڏهن روپ ۾. ڪڏهن سڀني کان ٻاهر ته ڪڏهن سڀني جي وچ ۾.

۱۵۵. ڪڏهن سمورو لباس صاف ٿو ڪري ٿو. ته ڪڏهن انا الحق جو تصور هڻي ٿو.

۱۵۶. ڪڏهن عبرت پراڻي ته ڪڏهن حيرت ۾. ڪڏهن محبت پراڻي ته ڪڏهن نفرت ۾.

۱۵۷. ڪڏهن هو هيئن سڀ حالت پراڻي. ڪڏهن ڪٿين ته ڪڏهن ڪٿين.

۱۵۸. خدا جي رتخلص سر مست غلام جو غلام آهي. صبر ڪري ڪلام چڙهي ٿو.

۱۵۹. اِي تو وجود کي وڃ مان ڪٿو. ڪڏهن از خود بيان نه ڪر.

۱۶۰. هميشه سڀ گفتار هن کان صادر ٿي ٿي. توکي اها خبر نه آهي ته هو حاضر ناظر آهي.

۱۶۱. جيڪڏهن توکي پنهنجي وجود جي خبر پوي. ته نه تون خدا جو نالو وٺين ۽ نه سجدو ڪرين.

۱۶۲. نفی ۽ اثبات سڀ وجود سان شامل آهي. مگر هن جو سجدو حاصل ٿيو ته وجود عليو ڏيو.

۱۶۳. سالڪ اهو آهي جو پٿر ۾ به حلق ۾. خدا کان سواءِ ٻي ڪنهن جي به طلب نه ڪري.

۱۶۴. جيڪڏهن هن ۾ پنهنجو اڃي طلب آهي. ته هونئن ئي مقام ڏانهن ڪٿين ويندو.

۱۶۵. عام کي اسر جو سان آهي. خاص کي اسر جو کان سواءِ آهي.

۱۶۶. خود تن ایشان بجز اغائب است

۱۶۷. با حستن گل گل را یا مستن

۱۶۸. دیده کش جلوه دلدار بین

۱۶۹. و در زینت در تو افتاده

۱۷۰. سوی بسودان و حب الله بود

۱۷۱. چشم تو احوال نگر در نگه سا

۱۷۲. تا تو بدست آری علم الیقین

۱۷۳. حق یقین را تو عیان تو گرے

۱۷۴. آنچه همه نشی بنظر آید است

۱۷۵. غیر خدا نیست بکن دیده باز

۱۷۶. غییر خدا هیچ مبین ای لیسر

۱۷۷. آنکه ازین سر بالکمار شد

۱۷۸. در من و ما خویش گرفتار شد

۱۷۹. تا از حقیقت کس واقف نه شد

باقی نه صبح بجز واجب است

روی ازین بوته گل تافتن

ای که هر رنگ بهال یار بین

نام دگر بر خود نهاده

ظاهر و باطن همه والله بود

فیل و شتر اسپ همه زنگه سا

باز کشا سوسه عین الیقین

بهر بیا بے دشوی بر ترے

اوست خدا صدق یقین شایست

تا دشوی در دو جهان سرفراز

در همه جا اوست شناسی اگر

رفته و فی التارکون سار شد

دان تو یقین آنکس در ناز شد

بهر تیره عالمی لائق نه شد

۱۶۶۔ اُهي خود پاڻ آهن خدا غائب آهي۔ باقي ٻيو ڪجهه به نه هنن تي واجب آهي.

۱۶۷۔ مڌي سان راند ڪري هنن گل هٿ ڪيو۔ انهن جو منهن انهي مڌي سان چڙڪيو۔

_____ ولد _____

۱۶۸۔ اک کول ۽ دلدار جو جلاوٽ ٿو۔ هر ڪنهن رنگ پر ساڳيو يار ٿو۔

۱۶۹۔ تون پاڻ کي سمجهڻ ڪري وڃي پوي پيو آهي۔ ۽ پاڻ تي ٻيو نالو رکيو اُٿي۔

۱۷۰۔ هر ڪنهن طرف ڄاڻ ته الله جو منهن آهي۔ ظاهر باطن سڀ الله آهي۔

۱۷۱۔ تون ٿيڻي اک سان رنگ ٿو ڏسين ٿو جنهن ڪري هاڻي، ان ۽ گهوڙي تي ڪٽ چڙهيل ٿو ڏسين ٿو۔

۱۷۲۔ تون علم اليقين هٿ ڪر۔ پوءِ عين اليقين جي طرف وڌ۔

۱۷۳۔ حق اليقين کي ظاهر ٿو ڏسندين۔ تڏهن بهري ورتيندين ۽ مڌي چڙهندين۔

۱۷۴۔ جاشي تون ٿو ڏسندين اهو خدا آهي۔ ۽ توکي اهو دين ڪرڻ گهرجي۔

۱۷۵۔ خدا کان سواءِ ٻيو ڪجهه ڪونهي۔ تون اڪيون ڪوئي ٿو ڏس ته ٻئي جهان ۾ سر فرشتن.

۱۷۶۔ اڀي پٽ! خدا کان سواءِ ٻيو ڪجهه ٿو ڏس۔ هر هنڌ اهو ئي آهي جي تو سڀاڻين۔

۱۷۷۔ جيڪو هن راز جو منهن ڪوٽيندو۔ تن کي دنيا ۾ اونڌو ڪري تنگيو ويندو.

۱۷۸۔ جيڪو مان ۽ اسان ۾ ڦاٿو۔ پڪ سمجه ته هو بالا ۾ داخل ٿيو۔

۱۷۹۔ جو به هن حقيقت کان نه ٿيو۔ سو عاڻي مرتبه جي لائق نه ٿيو۔

۱۸۰۔ راہِ خدا راست ہمیں سست پس

۱۸۱۔ ای دل بگذر تو ز گفتارِ ما

۱۸۲۔ ای دل از نیک بدی بگذری

۱۸۳۔ ای دل بگذر ز سود و هوس

۱۸۴۔ ای دل بگذر ز شک و از گمان

۱۸۵۔ دست نشونی اگر از خویش تن

۱۸۶۔ گرز خودی دست نشونی اگر

۱۸۷۔ ای بحسب افتادگی ره بجاست

۱۸۸۔ در راه مولی همه بیچارگی ست

۱۸۹۔ بیکس نیکیست سر و تن بباش

۱۹۰۔ گیر غریبه و در گریه

۱۹۱۔ کبر و کیس نه تو ز خاطر بخش

۱۹۲۔ کار بهمان کن که بهمان کار هست

۱۹۳۔ بجز بزاره و سیاهی یکن

در شان شهباز نیاید مگس

تا تو سیاه به همه اسرارِ ما

تا سود مولی شودت رهبری

بد نظر انداز نه بر هیچکس

تا تو سر حق بیانی نشان

تا تو چه جوئے و بگوئی من

تا همه اوئے و بهر جانگر

بندگی افکنندگی هم بجاست

تا بحسب افتادگی آوارگی ست

راست بگفتم تو در ظن مباحث

زین ره در قرب خدا میرسی

جرعه ز می وحدت باری بخش

گو که در آن روز چه اقرار هست

در راه حق الحق خود را فک

۱۸۰۔ بس خدا جي نئين راهه ايتا آهي۔ شعبان جي شان سان۔ مڪ برابرن تي نٿي۔

۱۸۱۔ اي تون اڃا ئي گھنگو کي ڇڏي ڏي۔ ته توکي سمورا اسرار نصيب ٿين۔

۱۸۲۔ اي دل نيبهڪ ٻڌي ڇڏي ڏي۔ ته مولیٰ جي طرفان تنهنجي رهبري ٿي۔

۱۸۳۔ اي دل تون حرص ۽ هوا کي ڇڏي ڏي۔ ۽ ٻي ڪنهن تي بد نظرنه وجهه۔

۱۸۴۔ اي دل تون شڪ گمان کي ڇڏي ڏي۔ ته توکي حق جي نشان نصيب ٿي۔

۱۸۵۔ جيڪڏهن تون پاڻ کان هٽ نه ڏٺيندي يعني پاڻ نه ڇڏيندين ته پوءِ تون ڇانو

گو لهين ۽ مون کي ڇانو ڇوڻ۔

۱۸۶۔ جيڪڏهن خودي کان هٽ نه ڏٺيندين۔ ته هر ڪنهن جا وڻي ڏسندين ته سڀ هوا هي۔

۱۸۷۔ عاجزي کان سواءِ راهه ڪهڙي آهي۔ بندگي کي اڇلج برابر آهي۔

۱۸۸۔ مولیٰ جي راهه سڀ بيمارگي آهي۔ عاجزي کان سواءِ بيهودگي آهي۔

۱۸۹۔ بيڪس مسڪين ۽ نماڻو ٿي۔ توکي سچ نوجوان وهو ۽ گمان نه آڻ۔

۱۹۰۔ شريبي ۽ بي هڪي اختيار ڪر۔ انهيءَ راهه سان تون خدا جي قريب ٿيندين

۱۹۱۔ وڏائي ۽ نفخ دل مان ڪڍي ڇڏ۔ هڪ دفع وحدت جي شراب جو ڇڪ چڪ۔

۱۹۲۔ اهو ڪو ڪر جيڪو تنهنجو اصل ڪم آهي۔ ڇو ته انهيءَ ڏينهن تنهنجو ڪهڙو

اقرار هو (يعني الست بربگو وارو اقرار يا ڏڪر)

۱۹۳۔ عاجزي زاري ۽ نيار هٿ ڪر۔ حق جي راهه ڀرپاڻ کي ڦٽو ڪر۔

۱۹۴- عمر گذارے برافگندگی

۱۹۵- زندگی آن نیست که جز درد و داو

۱۹۶- ای که بجز درد و خدا از ندگے

۱۹۷- گر تو خبر داری از خود بدبان

۱۹۸- گر تو شوی بنیود از خوشستن

۱۹۹- در ره معنی کسی نرسد شد

۲۰۰- در ره توحید خدا پاک شد

۲۰۱- هر که آن واقف توحید شد

۲۰۲- فانی از خود همه مردان شدند

۲۰۳- مرد شوی تا تو چون زن مباش

۲۰۴- من نیم و من نیم و من نیم

۲۰۵- اول بود و اول بود و اول بود

۲۰۶- حقائق و مخلوق که هر دو یکی

۲۰۷- نیست تفاوت قدر تاز مو

زندگی آنست که باین زندگی

تا نشود در دو جهال مردان

زندگی آن همه شرم زندگی

مرتد باشد و لبان کافران

تا برسد در درگاه ذوالمنن

روز شب ناله کنان بر دشت

در ره بخت برید چه چالاک شد

از ره بخت برید به تفرید شد

تا بقلای همه جانان شدند

بگری از خویش تو باتن مباش

هستم و یا هستم و یا کیم

حقائق و مخلوق همه او شود

نه بمیان نه دگری لایق

هست خدا بنده همان بر دوا

۱۹۴. عمر عاجزيءَ پر گذار. زندگي اها آهي جا بندگي سان شامل آهي.

۱۹۵. زندگي اها نه آهي جا هن جي درد کان خالي آهي. بيدار نه ٿي جهان ۾ درد نٿو ٿئي.

۱۹۶. اها زندگي ڪهڙي جا خداجي درد کان خالي آهي. اها زندگي شرمندگي آهي.

_____ وِلي _____

۱۹۷. جيڪڏهن توکي پنهنجي ڄاڻ آهي ته سڄو دنيا ۾ درد ۽ مصاڻ وارا آهن.

۱۹۸. جيڪڏهن تون اها ڄاڻ ڇڏيندين ته تون خدا نجي درگاهه ۾ رسيندين.

۱۹۹. طلبا جي راءِ ۾ جوا ڪيو ٿو. سو راءِ توڙهن درد ۾ روئيندو رهيو.

۲۰۰. توحيد جي راءِ ۾ خدا پاڪ آهي. هتي ڄاڻ جي حالت ۾ هر خلق کان الڳ ٿي ويو.

۲۰۱. جيڪو توحيد جي راءِ کان واقف ٿيو. هر ڪنهن جي حالت ۾ تفرين ٿيو.

۲۰۲. جيڪو درد پاڻ کان فاني ٿيا. اهي سڀ محبوب جي ديدار کي رسيا.

۲۰۳. جيڪڏهن تون درد آهين ته زال نه ٿئي. پاڻ کي ڇڏ ۽ جسد کي ساڻ نه کڻ.

۲۰۴. مان نه آهيان مان نه آهيان نه آهيان. آهيان يا ناهيان يا ڪير آهيان.

۲۰۵. هو آهي هو آهي هو آهي. خالق ۽ مخلوق سڀ هو آهي.

۲۰۶. خالق ۽ مخلوق ٻئي هڪ آهن. انجي ڊيپ ڪجهه ڪونهي ۽ نه ڪو ٻيو آهي. انهيءَ ۾ شڪ

ڪونهي.

۲۰۷. دار جيترو تار جيترو به تفاوت ڪونهي. خدا اهو ۽ خدا اهو ۽ خدا اهو.

- ۲۰۸ نام پوچھ نام خدا کی است
۲۰۹ ذکر کئے ذکر کئے ذکر کن
- ۲۱۰ بعد ز مدت ذکر و شکر رفت
۲۱۱ جگر پر فتنہ و لقمہ خیال ماند
- ۲۱۲ اندر آن خیال مجرمی شوی
۲۱۳ خیالی ہم قطع منزل کنند
- ۲۱۴ ہم بہ تشنگی ہم بر خراستنی
۲۱۵ رای اگر ت باشت یا از بیاشش
- ۲۱۶ اگر چہ کہنے فتنہ بخور و نور
۲۱۷ در تو کس کار بدی را بار
- ۲۱۸ نیک و بدی را جو خود زہ مده
۲۱۹ نیک و بدی ہست از خور
- ۲۲۰ با حق کہ ہستہ آن خیرت یاد
۲۲۱ سیر تجار از دور کہ گریہ آسپان
- بجز وہ مال و جہان کی است
شکر کنی شکر کنی فکر کن
- ہم مراقبہ ہم از دور و درست
قلم پر فتنہ ہم یک حساب ماند
- کہ بسکر کہ بہ صحو می شتوی
بیرون از آب ہم از گل کنند
- ز دست حجاب این ہم برداشتن
در تو نہایت و تو بی از مباحثش
- بہ تر آن باشد بچہای رو
خوب تر آنست شنوای راہرو
- راہ وہ اندر را بہ سو حق بدہ
لیں بترک ذرہ بسز خدا
- بچہ کہ نیک کہنے ہست بد
این نہ ز مال و دگر گشتہ عیان

- ۲۲۱- بشنو که آمد ز کج این کلام
کیست حشرائی همه شد و لاسم
- ۲۲۲- گر تو ز ما پرستی قدری مباشش
در ره مولای تو جبری مباشش
- ۲۲۳- قدری در اختیار بے خود خوار
جبرے آلت که بے اختیار
- ۲۲۴- قدرے راست بخود اعتماد
جبرے بیزار از اختیار تن
- ۲۲۵- قدری داند بود اختیار من
قوت خس را بود زود خیز
- ۲۲۶- خس پرداز سبب باد تیز
آب بردا و راه سر سونگر
- ۲۲۷- خس چو بدر یافت رای لیر
می برد آنرا تو بین آب شود
- ۲۲۸- تا که نماید خس را پیش زور
بر دو بیان کردم صادق دلست
- ۲۲۹- قدری جبری بهین منزلست
باحق با خود تو بگو که ترست
- ۲۳۰- جبری از قدرے اولی ترست
در خور مستند همه جبر بیان
- ۲۳۱- ای کی ستاوند بر این قدریان
در ره توحید نمانده ست شک
- ۲۳۲- قدری جبری بود آن هر دو یک
از ره مولای بودی بیرهم
- ۲۳۳- در غرض بوی کسی اینی
چون که می رفت بر می دوید
- ۲۳۴- قدری جبری بود کسی اینی
چون که می رفت بر می دوید
- ۲۳۵- منزل فرنگ لسی می کشید

۲۲۱۔ ٻڌ ته اهو قول ڪٿان آيو ۽ خدا ئي (سُڌو) ڪٿي ٿي جو ڪلام بيان ڪري؟ سڀني کي سلام۔

۲۲۲۔ جيڪڏهن مون کان پڇي ته قدرتي زندگي ۾ الله جي راءِ ۾ جبري زندگي۔

(جواب) قدرتي ۾ جبري ٻئي تقدير جابجا آهن۔ قدرتي ڪوشش سان به جبري ئي اختيار (

۲۲۳۔ قدرتي کي اختيار آهي اها خوار آهي۔ جبري اها آهي جبري اختيار آهي۔

۲۲۴۔ قدرتي کي پاڻ تي اعتبار آهي۔ جبري کي حق تي يقين آهي۔

۲۲۵۔ قدرتي ڄاڻي ٿي ته منهنجو اختيار آهي۔ جبري ڄاڻي ٿي اختيار کان پاڪ آهي۔

۲۲۶۔ هڪ تيز هوا جي ڪري اڏامي ٿو۔ هڪ کي جلدي اڏائي طاقت نه آهي۔

۲۲۷۔ اي پٽ! جڏهن هڪ دريا ۾ اچي پوي ٿو۔ دس ترپاڻي هن کي هر طرف ڪڍي وڃي ٿو۔

۲۲۸۔ هڪ کي ڪوبه زور نه رهيو۔ تون دس ترپاڻي هن کي زور سان ڪڍي وڃي ٿو۔

۲۲۹۔ قدرتي ۾ جبري جي ايمان منزل آهي۔ ٻئي مفاد سان بيان ڪري ٻڌايو۔

۲۳۰۔ جبري قدر کان پهرين آهي۔ حق ساڻهڻ ۽ پاڻ ساڻهڻ تون ٻڌاءِ ڪير وڌيڪ آهي۔

۲۳۱۔ جيڪي قدرتي تي بيٺل آهن۔ سڀ جبري کان آزاد آهن۔

۲۳۲۔ قدرتي ۾ جبري ٻئي هڪ آهن۔ توحيد جي راءِ ۾ هڪ ئي شڪ نه رهيو آهي۔

۲۳۳۔ غزني ملڪ ۾ هڪ بيوقوف ماڻهو هوندو هو۔ جو الله جي راءِ کان پن ڪيل هو۔

۲۳۴۔ هن گهڻي منزل طي ڪئي۔ جڏهن اتي پهتو ته ڊوڙ ٿي لڳو۔

۲۲۷ گفت که این سایه من میزد

۲۲۷ مردی واناچه سخن این شنید

۲۲۸ گفتش که ای نادان این خیال چیست

۲۲۹ سخن این بجای غلط گفت

۲۳۰ سایه این ست که در عقب تو

۲۳۱ سایه در عقب همه آید

۲۳۲ گر تو بباشی دلبود سایه هم

۲۳۳ چون تو بکنی و بکنید همسان

۲۳۴ چون تو دوی او بدو بچکان

۲۳۵ سایه این با تو بباشد مدام

۲۳۶ مستی تو نیست همه مستی اوست

۲۳۷ هست خدا هست خدائی باو

۲۳۸ بود بغیر زمین معلوم یک

۲۳۹ سبقتی نمی داده او طفلان را

۲۲۷ زمین تن در عقب بماند

۲۲۷ بر سر آن ابله بزودی رسد

۲۲۸ آنچه تو میگوئی این حال چیست

۲۲۹ نادان گشته ز غفلت زلف

۲۳۰ هر جا بروی در هر سو بسوزد

۲۳۱ این فهم و عقل همه شایسته

۲۳۲ سایه نباشد گر باشی تو گم

۲۳۳ چون تو بکنی و بکنید همسان

۲۳۴ چون تو دوی او بدو بچکان

۲۳۵ سایه این با تو بباشد مدام

۲۳۶ مستی تو نیست همه مستی اوست

۲۳۷ هست خدا هست خدائی باو

۲۳۸ بود بغیر زمین معلوم یک

۲۳۹ سبقتی نمی داده او طفلان را

۱۲۱. چيائين ته منهنجو پاڇو ڊوڙي ٿو. هي منهنجو تن پٺ ۾ ويهي ٿو.

۱۲۲. جڏهن منهنجي سڀا ٿي ماڻهون منهنجو انهن ٻڌن ته انهيءَ پيو تون وٽ ٿيڙي سان ويو.

۱۲۳. چيائين اي نادان هي عڪس ڏيکارڻ آهي. اهو جو تون چوڻ ٿو هڪ هٿو حال آهي.

۱۲۴. هي منهنجي غلط ڪم جي ڇاڇو آهي. بيم تون ٿيو آهين ۽ عقل کان بيم آهين.

۱۲۵. تون جيئن انهن ۽ جنهن طرف ويجهن ٿو ته پاڇو منهنجي پٺ ۾ آهي.

۱۲۶. پاڇو ائين پٺ ۾ اچي ٿو. اها عقل ۽ سمجهه جي ڳالهه آهي.

۱۲۷. جيڪڏهن تون آهين ته پاڇو به آهي. جيڪڏهن تون گم آهين ته پاڇو نه هوندو.

۱۲۸. جئين تون چرپر ڪري ٿو تيئن هو به ڪري ٿو. جيڪڏهن تون سمجهي ٿو ته هو به سمجهي ٿو.

۱۲۹. جئين تون ڊوڙين ٿو ته هو به ڊوڙي ٿو. هٿي رت وٺڻ هٿي ٿو هٿي هو به هٿي ٿو.

۱۳۰. پر ڇو هميشه تون ساڳئي آهي. تون سمجه رک، تون سمجه رک والسلام.

۱۳۱. تنهنجي هستي هڪ هستي نه آهي سڀ هن جي هستي آهي. تون وڃي ته آهين اهو دوست آهي

۱۳۲. خدا آهي ۽ خدا ائين ٿو ڪري آهي. اي ٻانڌن اها حقيقت ٻڌي ڇڏ.

۱۳۳. غزني ۾ هڪ ماستر هوندو هو پر هو دل جي سقيت کان ڏاڍا قضيءَ مشڪي هو.

۱۳۴. پاران کي هين سڀي ڏيندو هو. ان وقت هن کي پاڇو هيندو هو.

۲۵۰۔ درمہ طفتان کے طفلانہ

۲۵۱۔ آند در غنوب لستم بہان

۲۵۲۔ این تو چہ گوئی الفت الفت خوان

۲۵۳۔ طفل بگشت تو مستمانے

۲۵۴۔ الفت خواندیم چہ سہی تو شے

۲۵۵۔ الفت الفت الفت ہمہ سیتی ما

۲۵۶۔ بیت مشکن بیت مشکن بیت مشکن

۲۵۷۔ تو در بی تو در سپہ امانہ

۲۵۸۔ در منطق طیبہ منہ اللہ کن

۲۵۹۔ یک درد تو در ملت نامہ خوان

۲۶۰۔ یا تو بیار مہر نامہ چین

۲۶۱۔ یا تو یکن صحبت با سہ اشفاقان

۲۶۲۔ حساب تو بہ شہید نماید جے

۲۶۳۔ ہم تو حکایت شہادت خوان

الفت الفت الفت بہان می نمود

کرد بر او کو دک زد بر دآن

بی تی ہرگز نہ بگوئے بان

الفت ندانی تو بہ بی تی پیے

بیت نہ پرستم جز این الفت ہی

تو بجائے وہ بہین من کجا

سہ سکندر زمیانت شکلی

نامہ عطار نہ تو خواندہ

در کسب عشق تو خود را فگار

تا تو گرد دہرہ سہرہ عیار

یار و در کج بگوشہ نشین

بش نوزان کیفیت عارفانہ

روزی خود سے غیر نہ باند

در شردان مست زہد اند

۲۵۰. انهن ٻارن ۾ هڪڙو ٻار هو. جنهن فقط الف الف الف تي پڙهيو.

۲۵۱. ماستر کي انهي غصو اچي ويو. ۽ نه اڳوڻي رک هڻي هڪڙي ٻائي.

۲۵۲. ائين تون ڇا ٿو چوڻ فقط الف الف الف ٿو پڙهين. بت چوڻ ٿو پڙهين.

۲۵۳. ٻار ڇڏي تون ماستر نه آهين ۽ الف کي نه ٿو سمجهين. تون بت جي پوئين پيو آهين.

۲۵۴. مان الف پڙهان ٿو، بت ڇا آهن؟ الف کان سواءِ بت کي نه ٿو سمجهان.

۲۵۵. الف الف الف منهنجو سمورو سٺو آهي. تون هڪڙي ٻيڙي آهين ته مان هڪڙي ٻيڙي آهيان.

۲۵۶. بت (بت) پڇ پڇ پڇ پڇ پڇ. سڪندر واري ديوار وچان پڇي ڇڏي.

۲۵۷. تون بي تي جي پٺيان چو پيو آهين. تون عطار نامه نه پڙهيو آهين.

۲۵۸. وڃ وڃي منطق هير پڙه. تون پاڻ کي عشق جي بحر ۾ وجه.

۲۵۹. هڪڙو ورق وصلت نامه جو پڙه. ته پوءِ تون سموري راز مان واقف ٿيندين.

(نوٽ) وصلت نامه به سر هڪ سا ۽ ٻين جو چيل آهي.

۲۶۰. يا تون اڄ رهبر نامه پڙه. يا وڃي گوشه نشين ٿي ويه.

۲۶۱. يا تون عاشق سان محبت ڪر. ۽ عارفن جي حقيقت ڀڃي.

۲۶۲. توکي حال گهڻو خراب ڪندو. خودي کان بچ ته غير کان گهڻو آزاد ٿيندين.

۲۶۳. تون پڇ ۽ منهنجي سمون ڇا ٿي ٿو ٻڌي. جو ان مان خدا کان وڌيڪ درد وٺندڙ آهي.

- ۲۴۴۔ درد بگیسورد ز حکایات با فی ز مشکایات عنایات با
 ۲۴۵۔ ہم ز حکایات عنایت شود عشق زیادہ ز حکایت شود
 ۲۴۶۔ از طرف دوست حکایت خوش است این کہ بدایت بہدایت خوش است
 ۲۴۷۔ عشق بہدایت کہ است بود عشق کمالات و لایست بود
 ۲۴۸۔ عشق دورا پس کہ یکی میکند بنح دوئے راز میان بر کند
 ۲۴۹۔ عشق رساند بکمال ترا عشق بہ بخشندہ عنایت ترا
 ۲۵۰۔ عشق تیار و بکمال است ترا عشق دہد در جبہ بدایت ترا
 ۲۵۱۔ مردے تجاریک پر نیزار سودا آور دزد قوم و پیانہ
 ۲۵۲۔ عالم مجوع بر او کرد کس سودا بگرفت از و کس بخش
 ۲۵۳۔ رفت دگر بار بسوداگرے باز بسیار و ردھم جامہ زرے
 ۲۵۴۔ کس بخشد کس بخشد جامہ را طاقے فی ماند کے عامہ را
 ۲۵۵۔ جامہ زری ویدہ بسی باز گشت ہر کس بیدل شداد خانہ رفت
 ۲۵۶۔ خاش خسرویدہ بخشیدہ توام لائق آن بود کہ عالی مقام
 ۲۵۷۔ بار سوم باز نہ گمان باز بہ رفت سودا الما کس بیاورد گفت

۲۶۱۴. ڳالهين منجهان درد پيدا ٿئي ٿو. شرڪايتن مان عنايت نه ٿيندي.

۲۶۱۵. عنايت ڳالهين ٻڌڻ سار ٿئي ٿي. عشق رويو ڳالهين ٻڌڻ مان ٿئي ٿو.

۲۶۱۶. دوست جي طرف جي ڳالهه ٻڌڻ چڱي آهي. اها هدايت چڱي هدايت آهي.

۲۶۱۷. عشق هدايت ۽ حڪمايت آهي. عشق حڪمايت ۽ ولايت آهي.

۲۶۱۸. عشق دوستن منجهان هڪ هڪ ٿي ٿو. دنيا جي پاڙ کي وچ مان پٽي ڇڏي ٿو.

۲۶۱۹. عشق توکي حڪمايت جي پهچائيندو. عشق توتي عنايت عطا ڪندو.

۲۶۲۰. عشق توکي ملامت ڏيندو. عشق توکي هدايت جو درجه عطا ڪندو.

_____ ولي _____

۲۶۲۱. نياز واري هڪ واپاري مرد. ٿورو ۽ بصرن جو سودو آندو.

۲۶۲۲. ماڻهن جو ميڙ اچي هن دٿ ڪنو ٿيو. ۽ هر هڪ هن کان سودو وٺي ويو.

۲۶۲۳. اهو واپاري ٻي دفعه سوداگري لاءِ ويو. وري ذري آڃون پوڻاڪون وٺي آيو.

۲۶۲۴. ڪنهن هڪان پوڻاڪ. خريد ڪندي ڪنهن ڪئي. عام ڪي انهيءَ سوي خريد ڪرڻ جي طعار هئي.

۲۶۲۵. ذري آڃي پوڻاڪ ڏسي ڪيترا موتي ويا. هر هڪ دل ڏڪهه ٿي گهر موٽي ويو.

۲۶۲۶. خاص ماڻهن اهو سودو خريد ڪيو ۽ نه عام. انهيءَ پوڻاڪ جي لائق اهو هو جو وڏي موتي ۽ ارڙن

۲۶۲۷. ٽين دفعه وري ساڳيو واپاري ويو ۽ هيرن جو سودو هڪري آيو.

- ۲۷۸- این آن سودا که بجز شاه نیست
 ۲۷۹- عاقبت آن سودا شبان گرفت
 ۲۸۰- در دیکه کشت کرامت دیگر
 ۲۸۱- سوم سودا بود از عشق پر
 ۲۸۲- عشق چو الماس زهر قاتل است
 ۲۸۳- حج و زکوة است و ظالمان بسی
 ۲۸۴- عام و نزدیک بود عشق را
 ۲۸۵- عشق آن شه زور بود بر همه
 ۲۸۶- از شرح غوثیه ای القیبا
 ۲۸۷- آنکه برائے من که اندر وجود
 ۲۸۸- او بسفر ظاهر شد مبتلا
 ۲۸۹- قدسی این است همه حال کلام
 ۲۹۰- یعنی کس که اندر دل این فقیر
 ۲۹۱- اندر درون شد توجیه بطون
- ۴۴- این آن سودا که کس آگاه نیست
 ۴۵- خاص چه عام و همه او باز رفت
 ۴۶- سودا این هر دو بگفتیم هر
 ۴۷- کس نگر گفت که بجز شه نگر
 ۴۸- دور ز در دوست که ناقابل است
 ۴۹- گیر و اورا همه او هر که
 ۵۰- کار بد نیاید بود عشق را
 ۵۱- شیر همان است در آن چون ره
 ۵۲- ترجمه این است کلام خدا
 ۵۳- کرم سفر و هدا و صد بخور
 ۵۴- دانی که آن دور رفت از ما
 ۵۵- بشنوا من چه بیان تمام
 ۵۶- در ذکر و فکر در اقبه کثیر
 ۵۷- گشت و محسوس درون و بیرون

۲۷۸. هن چيو ته جيئي اهو سوڌو آهي جو بادشاهه کان سواءِ ٻيو ڪو به فرد ڪنڌو - علم نٿو
وٺي سگهي ڇو جو هن کان واقف نه آهن.

۲۷۹. پڇاڙي ۾ اهو سوڌو بادشاهن ورتو - عام يا خاص سڀ موتي ويا.

۲۸۰. هيئي ٻيئي سوڌو توکي ٻڌا آهن - ڇهريون ورد وظيفه آهي ۽ ٻيو ڪنڌو ڪرامت آهي.

۲۸۱. ٽيون سوڌو عشق جو آهي - چوٿين بادشاهن کان سواءِ ٻي نه ورتو.

۲۸۲. عشق زهر قاتل هيو آهي - درد کان پري اهو آهي جو قابل آهي.

۲۸۳. حج، زڪوة ۽ وظيفه گهڻا آهن - انهن کي هر ڪو وٺي ٿو.

۲۸۴. عام عشق جي ويجهو ٻه ويندو - جو عشق جو دنيا سان واسطو نه آهي.

۲۸۵. عشق سڀني کان زور وارو آهي - هوشينهن آهي ٻيون سڀ به ڪريون آهن.

_____ وَلِي _____

۲۸۶. اي پرهيزگار! شرح غوثيه خدا جي ڪلام جون ترجمون آهي.

۲۸۷. جي پنهنجي وجود اندر سير نٿا ڪن - پر سَو سجد اڏين ٿا.

۲۸۸. ته اهي ظاهري سير ۾ قاتل رهيا - ڇا ته اهي مون کان پري ٿي پيا.

۲۸۹. سموري ڪلام جو حاصل مطلب هي آهي - مون کان سمورو بيان مهو.

۲۹۰. يعني جو هن نقير جي دل اندر آهي - جو ڌڪري ڌڪري ٿو ڳڻا

مواقف ڪري ٿو.

۲۹۱. جو پنهنجي دل اندر توجه نٿو ڪري اهو ظاهري باطن ٻنهي کان محروم رهي ويو.

۲۹۲. اولود از و شو معکم فی خبر

۲۹۳. آنکه جمال ست حقیقه شنو

۲۹۴. هرگز دیدار نه بیند بهمان

۲۹۵. آن که تحسای به بیند کجا

۲۹۶. این سفر ظاهراً هم بسیار

۲۹۷. یعنی بگذارد راه به بین

۲۹۸. هم لعبادات بروزه نماز

۲۹۹. این همه تعلق که بقالب بود

۳۰۰. آنکه در آینه بکند داخل اند

۳۰۱. هم حسنهات الابرارین بدان

۳۰۲. مرد سواری که فتاده در آب

۳۰۳. اسب در دن آب چو گشته غریق

۳۰۴. گفت که شکرانه بجا آوریم

۳۰۵. بار از آب بدون آوریم

اورا الفت او خیال بدر

تا که دخی انفسکم سر او

باشد بی حاصل ادای جان

اندر دل خویش نیاید حسرا

بشنوای طالب مولی عیان

اندر تحلیل و تسبیح و دین

در زهد و تقوی آغاز باز

چونکه بر اطاعت غالب بود

هرگز فی آن بخند او اصل اند

هستند سیات مقربین عیان

از کشیده همه پا از رکاب

بیرون از آب شد آن هم رفیق

ادب تعالی ست چنان یاد ما

اسب درین دریاست ناپدید

۲۹۰. جو "وَهُوَ مَعَكُمْ" جي فرمان کان بي خبر آهي. انکي انهيءَ بي خبري کي دور ڪري ڇڏيو. (معنيٰ) قرآن شريف ۾ فرمايل آهي "وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَا كُنْتُمْ" يعني هو اوهان سان آهي جتي مڪتي به هجو. جو اها حقيقت نٿو سمجهي سو الله جي وصال کان دور ٿيندو. ۲۹۱. حقيقي جمال اهو آهي ٻڌو. اهو "وَفِي أَنْفُسِكُمْ" جي راز ۾ سايال آهي. قرآن شريف ۾ فرمايل آهي "وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَذْرَأْتُمْ بُصُورًا" ط معنيٰ جو اوهان جي ساڻ جي رڳ کان به ڏيکيو آهي پوءِ هن کي ڇو ٿڌا ڏسو. حقيقي جمال اهو آهي.

۲۹۲. اي جوان اجر ايهو ديدار نٿو ڀاسي. انهيءَ کي ڪجهه به حاصل نه ٿيندو. ۲۹۳. اهو نون جو تڄو ڪئين ڏسندو. جو خدا کي پنهنجي دل اندر رکي سمجهي. ۲۹۴. هي ظاهري سفر جو بيان ڪيان ٿو. اي مولائي جا طالب اهو ٻڌو. ۲۹۵. مان انهيءَ کان در گذر ڪريان ٿو. جو تحليل لسبح ۽ مذهب ۾ ٿاڻل آهي. ۲۹۶. جو روزي نماز ۽ عبادت ۾ اٽڪل آهي. جو هديءَ تقويٰ ۾ مشغول آهي. ۲۹۷. انهيءَ بيماني وچو دسان آهي. ڇا ڪڏ به آنتي طاقت غالب آهي. ۲۹۸. جيڪي اچي انهيءَ ڪڏ ۾ داخل ٿيا. ته اهي خدا سان واسطو نه سگهندا. ۲۹۹. جڏهن تون برياوين ڏسين ته هنجهن جيڪيون ۽ خرابيون به ڏس.

دل

۳۰۰. هڪڙو گهوڙي سوار پاڻي ۾ ڪري پيو. هن پنهنجا پير وڪاڻ کان ٻاهر ڪڍيا.

۳۰۱. گهوڙو جڏهن پاڻي ۾ غرق ٿيو. ته سوار پاڻي پاڻي مان ٻاهر نڪري آيو. ۳۰۲. چيائين ته ڪيانه بچا آڻيون ٿو. جو رب حائين منهنجو مدد ڪار ٿيو. ۳۰۳. مون کي پاڻي مان ٻاهر ڪڍيائين. ۽ گهوڙو دريا ۾ غرق ٿيو.

- ۳۰۷- غرق شداد غرق ننگ شمیم ما
 ۳۰۸- ای پسر این سست ز من بشنوی
 ۳۰۹- غرق شوی گر تو به تن بوده
 ۳۱۰- این تن اسب است که با تو بود
 ۳۱۱- این تن خنکی بمیانست چاسب
 ۳۱۲- گر تو به او باشی بد میردی
 ۳۱۳- باش تو آزاد این جان و تن
 ۳۱۴- غرق کنی غرق کنی غرق کن
 ۳۱۵- این همه تاریکی و تاریکی ست
 ۳۱۶- گر تو شوی واقف از اسرار
 ۳۱۷- باشد هر پای که واقف نه
 ۳۱۸- بگسل یکبار گسل این و آن را
 ۳۱۹- و آن را بگسل اگر بگسل
 ۳۲۰- او بگسل و بگسل و بگسل
 ۳۲۱- او بگسل و بگسل و بگسل
 ۳۲۲- او بگسل و بگسل و بگسل
 ۳۲۳- او بگسل و بگسل و بگسل
 ۳۲۴- او بگسل و بگسل و بگسل
 ۳۲۵- او بگسل و بگسل و بگسل
 ۳۲۶- او بگسل و بگسل و بگسل
 ۳۲۷- او بگسل و بگسل و بگسل
 ۳۲۸- او بگسل و بگسل و بگسل
 ۳۲۹- او بگسل و بگسل و بگسل
 ۳۳۰- او بگسل و بگسل و بگسل
- او بگسل رفت شدم من کجا
 بنحو دباشته و درین ره روی
 از من بگذر که بمن بود
 او را بگذار بمن او بود
 او را بردار شوی کامیاب
 از ره محبوب تو در میردی
 تا بوسی در دور که آن دو المین
 هم شوی زین جسم بر افرق کن
 راه خدا ندیده باریکی ست
 تا کردی لغیره انا الحق کو
 چون بقتاری تو بدام دوی
 باشد زین سر چه خبر عمارا
 در دو جهان میشوی آن منجلی
 تا که بر پیر از دیک گدا

۳۰۹. گهوڙو ٻڌي دٻڙو مان نه ٻڌو. هو سڪو ٿي ويو ۽ منهن ڪٽائي رهيس.

۳۱۰. اڳي پٽ اهي راز مون کان ٻڌا. بيخود ٿي ۽ پوءِ هن راز تي هل.

۳۱۱. غرق ٿي چيڪڙ هن توکي جسر آهي. انهيءَ خود ٿي کي ڇڏي ڏي جاتون ساڻا آهي.

۳۱۲. هي جسم جوتون ساڻا آهي سو گهوڙي منڊ آهي. انهيءَ کي ڇڏي جوتون ساڻا آهي.

۳۱۳. هي خاڪي جيتوڻي وڃي پڙو آهي. انهيءَ کي هٿو ڪامياب ٿي.

۳۱۴. چيڪڙ هن تون هن سان گڏ آهي ڏهه ڏهاڙو. محبوب جي راز کان روئين ٿو.

۳۱۵. تون هن جسر کان آزاد ٿي. ته خدا جي درگاڙو ڀر پڇين.

۳۱۶. غرق ڪو غرق ڪو غرق ڪو. ته ساڳيو ٿي، هن جسر کي غرق ڪو.

۳۱۷. هي سموري اونداهي ۽ اونداهي آهي. خدا جي راز ڪهڙي نه نازڪ آهي.

۳۱۸. جڏهن تون هنجي راز مان واقف ٿيندين. ته انا الحق چو ضرور هٿين.

۳۱۹. افسوس جوتون هن راز کان واقف ٿا ڇڏين. جوتون وٺي وڃي وڃا ٿا آهن.

۳۲۰. هن ڦاهي کي هڪ دفعو ٽوڙ. هن راز جي عام کي خبر نه آهي.

۳۲۱. هن ڦاهي کي جوتون ٽوڙيندين. ته پنهنجي جهان ۾ روپن ٿيندين.

_____ دلہ _____

۳۲۲. دونهن هواجي طرف ٿي ويو. ته هن کان هڪ فقير پيو.

- ۳۲۰ ای تو سیر پوش کج میروی
 ۳۲۱ آمدن تو ز کج بوده است
 ۳۲۲ گفت بانوس که ای دلق پوش
 ۳۲۳ ز خبر از آمدن در فتن ست
 ۳۲۴ یا که ندانم که کج می روی
 ۳۲۵ یا که ندانم ز کج آمد
 ۳۲۶ نیست وجودیم وجودم کجاست
 ۳۲۷ بود و نالود ندانم که چیست
 ۳۲۸ ای پسر این دان که کیست
 ۳۲۹ هیچ مجالے نبود و در را
 ۳۳۰ بودن تو نیست همه بود خدا
 ۳۳۱ از نه پرسی کی بود شمن
 ۳۳۲ می کنی آواز ز محب و فراق
 ۳۳۳ بازار آن فی گفت که ای شیخ پیر
- زین جایگز شسته چه جای میروی
 رفتن تو گو که چه جا بوده است
 بشنوی این حال ز من دار گوش
 دست ز بستی خود دان بختیست
 جنس ز دارم چه جامے روم
 نه ز زمین نه ز هوا آدم
 بودن مانیت بودم کجاست
 حیران در حریت باشم که کیت
 خیال بهمین دار که من نیستم
 یاد بود آورد نالود را
 بودنت از بودن او ای گدا
 تا نکم سیم باشتی تو بند بند
 می شود انس و اشتیاق
 مار اینود خبرے از نفیر

۳۲۰. ته اي ڪاري پوشاڪ وارا ڪاڏي ٿو وڃين. هن جاءِ کي ڇڏي ڪاڏي ٿو وڃين.

۳۲۱. تنهنجو اچڻ ڪٿان ٿيڻ آهي. ۽ ڪهڙي طرف وڃي رهيو آهين.

۳۲۲. افسوس سان چيائين ته اي گودڙي پوش. هي حال مون کان ٻڌ ۽ ڪڍ ڏي.

۳۲۳. اچڻ جي خبر اُٿل ته ويڙ جي خبر اُٿل. پنهنجي هستي کان هٿ ڌوئي ڇڏي وائون.

۳۲۴. مون کي خبر نه آهي ته ڪاڏي وڃان ٿو. خبر نه اٿل ته ڪهڙي جاءِ ڏانهن وڃان ٿو.

۳۲۵. مون خبر نه آهي ته ڪٿان آيو آهين نه زمين کان ۽ نه هوا کان آيو آهين.

۳۲۶. وجود هڪو ته اهو منهنجو وجود ڪٿي آهي. مون کي هتي ڪٿان آهي منهنجي هستي ڪٿي آهي.

۳۲۷. هٿ ۽ نه هٿ نٿو ڄاڻان ته ڇا آهي. حيرت ۾ حيران آهين ته ڪير آهين.

۳۲۸. اي پٽ! ائين سمجه ته ڪير آهين ڇا آهين. ائين ڄاڻ ته ڪجهه نه آهين.

۳۲۹. دونهي کي ڪابه طاقت نه آهي. چونا ٻوڏ کي ٻوڏ ڪري.

۳۳۰. تنهنجو هٿ نه آهي سڀ هٿ خدا جو آهي. اي فقير تنهنجو هٿ هن جي هٿ مان آهي.

_____ ولد _____

۳۳۱. هڪڙي مياڻي ماڻهون بنسري کان پڇيڙ. تون اهڙي طرح بند ۾ ڇو آهين.

۳۳۲. تون هجر ۽ فراق مان آواز ڪري ٿي. جو منهنجو شوق وڌي ٿو.

۳۳۳. پوءِ انهيءَ بنسري ڇو اي شيخ پير. مون کي آواز جي ڪا خبر نه آهي.

- ۳۳۴ کیست همان کس که صد میکند
 پرس از آن کس که فترا میکند
 ۳۳۵ باز پرسیدت که از در نه
 چون تو گشتی و مرا آتش به
 ۳۳۶ گفت که ای دانا هم پرست
 نیست مرا از دم کش خودت
 ۳۳۷ کیست همان کس که دم می کشد
 پوسته های ست دموی کشد
 ۳۳۸ من بمیان سپید نیم تو مگر
 هر چه بود آن بود او سر بسر
 ۳۳۹ بخیر از خود شدن وای پسر
 خود تو ندان که شوی بهره ور
 ۳۴۰ دیدن گفتن که شستیدن از د
 تا آتشی آنچه بود جمله او
 ۳۴۱ بگذر یکبارگی از ما و من
 کن زلفش به خوشی
 ۳۴۲ گویا او هست نه گویا تو هستی
 خود یا او هست نه گویا تو هستی
 ۳۴۳ باز رگای بهشت القوال
 بود پیرش خوش سخن کمال
 ۳۴۴ بود خط انحراف سر و زردی
 پیمو کسیه مار به پیچیده نوی
 ۳۴۵ روزی که خوشی آید است
 جامه ندین به تن ساخت
 ۳۴۶ بلای قوت مرصع نمود
 هم به زرد و بالما کس زود
 ۳۴۷ ای پیاپی زلف او نیست
 عطرب گلاب سرور نیست

۳۳۸. اهو کير آهي جو آواز ڪري ٿو. انهي کان پيچ جو فدا ڪري ٿو.

۳۳۹. وري پڇا ٿيس ته جڏهن تون هڪ دم ڪٿي ٿي ته سڀني جي دم ۾ يا به پيدا ڪرين ٿي.

۳۴۰. چيائين اهي سڀا مان انهي کان پڇيل آهيان. مون کي پنهنجي دم کڻي جي خبر نه آهي.

۳۴۱. اهو کير آهي جو دم ڪٿي ٿو. هيءُ ڪل آهي دم اهو ڪٿي ٿو.

۳۴۲. تون ٿو س مان ڪنهن جي وچ ۾ نه آهيان. جيڪي ڪي آهي سراسر هو آهي.

۳۴۳. اڳي پت تون پاڻ کان بي خبر ٿي. جيڪڏهن تون پاڻ وڃائيندين ته بهري ورتيندين.

۳۴۴. ٿو سٺ ٻڌڻ پهرڻ سڀ هڪڙا آهن. تون تاهين جيڪي آهي جملو هو آهي.

۳۴۵. هڪ دفع مان ۽ اسان کي ڇڏ. تون پاڻ کي سمورو وساري ڇڏ.

۳۴۶. چونڌڙ اهو آهي ته ڇڏڻ ٿو آهيان. ڳولهندڙ اهو آهي ۽ نه تون.

_____ دلہ _____

۳۴۷. قوال شهر ۾ هڪڙو واپاري هو. جنهن کي پت هو جو نهايت حسن وارو هو.

۳۴۸. سندس سبز خٻر خال ۽ ڇمڪندڙ منهن هو ۽ ڪلارن گهندي دار نانگ وانگر هو.

۳۴۹. هڪڙي ڏينهن هن پاڻ کي سينگاريو. ۽ زري جو لباس بدن تي ۽ هڪي.

۳۵۰. موٽي ۽ ياقوت مڙهيا. زمرد ۽ هير پاتا.

۳۵۱. وڏو هڪڙو وار ٺهڪا يا. عطر ۽ گلاب ڇڪا يا.

۳۴۸. خوبی ز سیاهی رخسار شد
خوبی چمنش در خار شد
۳۴۹. چون ز رخ خود را در آینه دید
در نظر کشش صورت آید پرید
۳۵۰. صورت خود و دید چنان مست شد
کز بخود هم برگشته شد
۳۵۱. مدت چندین بخود آشفته بود
خود به صورت خویش چه برگشته بود
۳۵۲. گریه کرد لب را بهیسا
نال و نرسر یاد لے آهیا
۳۵۳. از بحر درد دے گفتم گفت او
یار بدستم که چون غم در او
۳۵۴. اینک دے منیم آن یار را
حال بگویم کس بهشیار را
۳۵۵. یک نغمه آید در دوست ما
بر سنش و لوان هم مست ما
۳۵۶. گاه برقص آید که در خردش
گاه بیان بحر کند که خوش
۳۵۷. گوید در وصل بهین بحر هیت
تا که ندانیم که این شخص هیت
۳۵۸. در منظر آید در دست نیت
واقف این رمز بحر مست نیت
۳۵۹. آید آگاه که صاحب دله
گفت تو زین سرنه واقف دله
۳۶۰. دیگر صورت نبوده در میان
صورت تو بهت شنوای جوان
۳۶۱. بر رخ خویش تو آشفته
عاشق بر خود خود تو گشته

۱۰. هن جي گلن تي لالائي چمڪڻ لڳي. هن جو مست اکيون سفارھ اچي ويون.

۱۱. جڏھن هن پنھنجو منھن آڙي پرڏنو ته کيس پنھنجي صورت سھڻي ڏسڻ ۾ آھي.

۱۲. پنھنجي صورت ڏسي اھڙو ته مست ٿي پيو. جو هو پينود ۽ حيران ٿي ويو.

۱۳. ڪيترو وقت پاڻ تي پريشان هو. ۽ پاڻ پنھنجي صورت تي حيران هو.

۱۴. رستي تي رنو ٿي. ۽ ڏاڍيون ڊانھون ۽ آھون ڪيائين ٿي.

۱۵. درد ۽ فراق کان هن هٿس ٿي چيو. يار منھنجي هٿ پيا ٿي. پر منھنجو غم ڇو آھي؟

۱۶. ائين جو مان يار کي ڏسان ٿو. اهو ڪنھن هو شيار سان حال اوڀر ٻلن.

۱۷. مان منھنجي حسن تي مست آھيان. ليڪن هو منھنجي هٿ ڦٽا ٿي.

۱۸. ڪڏھن ناچ ٿي ڪيو ڪڏھن جوش ٿي ڪيو. ڪڏھن درد جو بيان ٿي ڪيو ته

ڪڏھن مات ۾ هليو.

۱۹. چيائين ٿي ته هن وصل ۽ فراق ڇا آھي. جو نٿو ڄاڻان ته هي شخص ڪير آھي.

۲۰. نظر ۾ اچي ٿو مگر هٿ نٿو اچي. انهيءَ مرجعي خبر مست کان سوال پڇي ڪي نه آھي.

۲۱. اوچتو کيس هڪ صاحب دل نظر آيو. جنھن پڇيس ته توکي هن رزمجي خبر نه آھي؟

۲۲. هن ٻڌائين ته تنھنجي وچ ۾ بي صورت ڪا نه آھي. اي جوان ٻڌ ته اها تنھنجي ئي

صورت آھي.

۲۳. تون پنھنجي حسن تي پريشان ٿيو آھين. تون پنھنجو پاڻ تي عاشق ٿيو آھين.

۳۶۲ نیست بحسب تو مجبویے دگر

۳۶۳ خود را خود می نگری کن یقین

۳۶۴ از تو نمی یکدم باشد بدون

۳۶۵ ای پسری بگذر تو از ددنی

۳۶۶ عاشق و معشوق توئی نیست شک

۳۶۷ لیل چه گفته شنوی روز را

۳۶۸ جمع شوم هر دو بیک دیگرے

۳۶۹ گر توئی آنی من میروم

۳۷۰ روز بداده است جواب این بجا

۳۷۱ گر توئی بے بلشے تا من نسیم

۳۷۲ یا من یا نسیم دیا باشش تو

۳۷۳ هر دو نماند بساتد تکی

۳۷۴ دو تو بین دو تو بدان دو تو

۳۷۵ کس بدوئی هست تبه میرود

چشم کشائے و تو در خود نگری

عاشق بر خود شده هم بسپین

جلوه جالش تو به بین اندر دل

خود را ایشان که او خود توئی

گر تو یقین داری آن هر دو یک

تا بکنم محو بحر و سوز را

هم رسم از بحر شوم یکسری

وصل نمی گرد و چون یک شوم

که ای شب مارا تو بیایه کجا

در من باشم توئی نه دوم

هر دو نمانیم شتو و شتو

در ره توحید نیاری شک

در ره تحقیق روئی دد بخو

او بپیان شک در شب میرود

۳۶۶. تو کانسواء ٻيو ڪو محبوب ڪونه آهي. - تون اک کول ۽ پاڻ ۾ بهاني پاء.

۳۶۷. تون يقيني ڪرت تون پنهنجو پاڻ کي ڏهين ٿو. ۽ تون ته غصو ڇوڏي ڇا ڪري ٿي عاشق ٿيڻ آهين.

۳۶۸. هو توکان هڪ دم به ٻاهر نه آهي. - تون هنجو حسن جمال پنهنجي اندر ۾ ڏس.

۳۶۹. اڀي پٽ اٿون ڏي کان ٻاهر نڪر. پاڻ کي بچائ ته اهو نون پاڻ آهين.

۳۷۰. عاشق ۽ معشوق تون ئي آهين انهي ۾ شڪ نه آهي. جيڪڏهن يقين اٿئي ته پئي هڪ آهي.

۳۷۱. تون پنڌ ته رات ڏينهن کي ڇا ڇڏيو؟ ته مان تراق ۽ سوز کي وساري ڇڏيان ٿي.

۳۷۲. پئي هڪ ٻي سان گڏ ٿيون. ۽ جدا ٿي ۽ هجر جي تڪليف کان آزاد ٿيون.

۳۷۳. جيڪڏهن تون اچين ٿو ته مان مري ويان ٿي يعني گهر ٿي وڃان ٿي. جيتوڻيڪ
هڪ نه ٿيند اسون ته وصل ته ٿيندو.

۳۷۴. ڏينهن ۾ جواب ڏنو ته هي ٿيڪ آهي. - اورات تون مون کي ڪئين هٿ ڪري سگهندين.

۳۷۵. جيڪڏهن تون آهين ته مان نه آهيان. جيڪڏهن مان آهيان ته تون هوندين ۽ نه ٻيو.

۳۷۶. يا تون هج يا مان. هجان. - تون پنڌ نه ٻڌ پئي گڏ نه هوند اسون.

۳۷۷. پئي نه رهند اسون رڳو هڪ رهندو. - تون وحدت جي راز ۽ شڪ نه آڻ.

۳۷۸. تون نه ڏس، نه ڄاڻ، نه چيو. جيڪڏهن حق جي راز تي هلين ته به نه ڳوله.

۳۷۹. جڏهن کي ڏسي آهي سو پر باد ٿئي ٿو. - اهو شڪ ۽ گمان ۾ رهي ٿو.

- ۳۷۴ چند بگفتیم کلام ای پسر
 ۳۷۵ تو ز کجائے و کجا آمدے
 ۳۷۶ ای در اول که تو نابود و
 ۳۷۷ بودن تو نیست همه مستی اوست
 ۳۷۸ بگذر از ما و منے اے گدا
 ۳۷۹ ای که سپرد در تو از تن بهاش
 ۳۸۰ جمع شدند آن همه خفاشها
 ۳۸۱ در پی خورشید نهفتم همه
 ۳۸۲ سوزم به دوازده سوی آفتاب
 ۳۸۳ جسد بگفت که کجا خور بود
 ۳۸۴ تا که کجا باشد خورشید او
 ۳۸۵ بنور خورشید گذارید این
 ۳۸۶ عاقبت آن همه به پرواز کرد
 ۳۸۷ آمد آن خور و از یکس تر
 ۳۷۸ تانہ جو گرد و ذره اثر
 ۳۷۹ گو تو بمان از چه جا آمدے
 ۳۸۰ دان که به نابودن در بود و
 ۳۸۱ تو بیکان نیستی و هستی است
 ۳۸۲ نیست همه هست همان یک خدا
 ۳۸۳ پاک منزله تو ز ما من بهاش
 ۳۸۴ تا یکم کشور خود را را با
 ۳۸۵ با شمش بیدار خفتم همه
 ۳۸۶ تا که به بینم شوم کامیاب
 ۳۸۷ می شنوم نامش او گر بود
 ۳۸۸ گرد بود او تا نگردد هر سو
 ۳۸۹ قصه خلاف است بنده اند این
 ۳۹۰ در طلب خورشیدم آواز کرد
 ۳۹۱ اینک همه بینم او سر بر

۳۷۶. اي پٽ! توکي هيترو ڇوان ٿو. مگر توتي زرد به اشره ٿئي ٿو.

۳۷۷. تون هڪڙو آهي ڪٿان آيو آهيون. تون مونکي ٻڌا ته هڪڙي جليڪان آيو آهيون.

۳۷۸. پهريون ته تون هين تي هڪون. ۽ نه هين منجهان هين ۽ آيو آهيون.

۳۷۹. تنهنجو هين نه آهي. هي هتي هن جي آهي. تون وڃي نه آهي سڄا دوست آهي.

۳۸۰. اي فقير تون مان ۽ اسان کي ڇڏي ڏي. پير ڪجهه نه آهي فقط خدا آهي.

۳۸۱. اي پٽ! تون پنهنجي ڄم کان آزاد ٿي. مان ۽ اسان (خودي) کان پاڪ ۽ صاف ٿي.

_____ وَلَه _____

۳۸۲. هڪ دفعه سڀڄڻا اچي پاڻ پر گڏ ٿيا. ته پنهنجي ملڪ کي آزاد هڪڙيون.

۳۸۳. اسان سڄا جي پوڻان نه لڪند اسون. اسان بيدار ٿيون ۽ سمجهين ته پٿرون.

۳۸۴. اسان سڄا جي طرف اڏا مندا اسون. ۽ ڏسون ته اسان ڪا پياپ ٿيون ٿا.

۳۸۵. مني چيو ته سڄا هڪڙي آهي. جيڪڏهن هو سڄي هار هن جو نالو ٻڌون ها.

۳۸۶. ته اهو سڄا هڪڙي آهي. جيڪڏهن هجي ته جيڪو اسان نه ڏسون.

۳۸۷. سڄا نه آهي انهي ڳالهه کي ڇڏي ڏيون. ائين ڄاڻو ته اها ڳالهه هڪڙي آهي.

۳۸۸. آخر سڀئي اڏا ٿا. سڀني سڄا جي طلب جو آواز ڪيو.

۳۸۹. پاڻ اچي هن کي نزد هڪ پهتا آهيون. هاڻي هن کي صفا ڏسند اسون.

۳۹۰. باز بگویند که بگذر شتر کم پیش دلس از شمس که مارفته ایم
۳۹۱. از ما غور کشید پس افتاده است خیال این مار ابدی است
۳۹۲. کوه چه محسوس ای همه در نورد بال و پر و کس سلامت ببرد
۳۹۳. بال و پر آن باز همه بگسلید تا که فتادند بر زمین آهن پلید
۳۹۴. لیک چه بیند بهمان چشم کور شمس عیان ست نر خنده روز
۳۹۵. باشد موجود حشر اجابا عین عیان ست بین هر کجا
۳۹۶. دیده که دیدار کند دیده است دیده بی دیدن چون پاره پاره است
۳۹۷. چشم کشا تا تو به بینے خدا کور نه بیند خدای گدا
۳۹۸. بود در اول بخون این چنین گریه می کرد در خون حسرت
۳۹۹. خون می ریخت ز دید چنان سرخ می گشت همه دشت آن
۴۰۰. قطره خون می قدر و بر زمین نام لیلے می شد زدهم چنین
۴۰۱. آه پیاپی ز دردن می کشید چاشنی درد و فزون می کشید
۴۰۲. نامه سوزنی لیلے ادمی نوشت روز بروز آن رهبر می فرست
۴۰۳. من بغم دور و دست ادمی از طرف تونه بیاید که

۳۹۰. وري چيائون اسان سچ کان اڳي ٺنڱي ويا هون. هيڏي هوڏي سچ کان پري ويا آهيون.

۳۹۱. اسان کان پوءِ سچ مڪري پيو. انهن نيمال اسان جي دل ۾ ويٺو آهي.

_____ ولہ _____

۳۹۲. ڇا جبل ڇا پيا بان سڀئي ڦريا. ڪنهن ڇا به پريا ڪنڀ سلاست نه رهيا.

۳۹۳. پري ڪنڀ سڀئي انهيءَ جاءِ تي ڇائي وڌا. تان جو آهي پليد اچي زمين تي مڪريا.

۳۹۴. مگر اکين کان انڌا ڇا ڏسندا. ڇڻڪندا سچ ظاهر طور بيٺو آهي.

۳۹۵. خدا هر هنڌ موجود آهي. اک کولي ڏس ته هر هنڌ آهي.

۳۹۶. اک اها آهي جا ديدار مڪري ٿي. اک ڄاڻي ڏسي ساڪل جو ٽڪرا آهي.

۳۹۷. اکيون کول ته خدا ڏسين. اي فقير انڌو خدا کي ڪٿين ڏسندو؟

_____ ولہ _____

۳۹۸. پهريان مجنون هو. قتيل خون سان گريه ٿي ڪيائين.

۳۹۹. هن جي اکين مان اهو ته خون ٿي وهيو. جنهن کان سارو پيا بان ڳاڙهو ٿي پيو.

۴۰۰. جو تورو زمين تي مڪريو ٿي. اُن مان لپائي جو نالو ٺهي ٿي پيو.

۴۰۱. اندر مان هڪ سڀي پويان آه ٿي هڪ پاڻين. ۽ ورد جي چاڻهي ٿي ڇڪيائين.

۴۰۲. لپائي جي طرف خط ٿي ٺڪيائين. روز وڌو ان ڏانهن قاصد ٿي موڪليائين.

۴۰۳. مان ورد ۽ غم ۾ مبتلا آهيان. مگر تنهنجي طرف کان ڪوئي به نٿو اچي.

۴۴. نیست پیام آور کايد ز تو و رفتادن که نبیذرتو
 ۴۵. ہی چہر کنم کز خود من رفته ام مست که در عشق تو من گشتم
 ۴۶. باتو نغمے گوید کس حال ما خاک سیالوده احوال ما
 ۴۷. ای تو یہ بستر من آئے اگر حال چنین خاک آلودہ تگر
 ۴۸. زان پس عشقش عقلش را براند تاز نو شستن و از خولدن بماند
 ۴۹. باز لسانے پس پیغامها او کہ سچے وادیلانا مہا
 ۵۰. بعد از وجود سہ پیغام او رفت مگر یاد کند نام او
 ۵۱. لیلی می کرد شہر و زنان لیلے لیلی شد او نام خوان
 ۵۲. بعد ز مدت شد این حال او رفت یہ یکبار گے قال او
 ۵۳. گفت کہ انا لیلے وارم خبر لیلے مائیم نہ لیلے دگر
 ۵۴. گیر و چون عشق کمالست بین بگذرد او ہم ز وجود ہمیں
 ۵۵. تا چو شہ عشق کمالست گرفت او ہم یکبار گے از خود برفت
 ۵۶. بخیمبر از خوشی تن او شد باز بان انا الحق گو او شدہ
 ۵۷. رفت ہمیں باقی آن ماند یار ہر چہر بگوید ہمیں بی اختیار

۴۰۴. هڪو به قاصد هڪونهي جو تنهنجي طرف کان اچي. دور ڪرڻ توکي نه چڱا ٿئي.

۴۰۵. ماڇا ڪريڻا جو رس کان بيوس آهيان. تنهنجي عشق ۾ مان مست ٿي پيو آهيان.

۴۰۶. مني ۾ ٿڌيل منهنجو حال آهي. مگر منهنجو اهو حال توکي هڪونهي به نٿو سٺا ٿئي.

۴۰۷. جيڪر تون هيڪر منهنجي ٿڌي اڀرين. اهو مني ۾ ٿڌيل حال منهنجو اچي ڏسين.

۴۰۸. انهي کانپوءِ تنهنجي عشق منهنجو هوش عقل ڪسي ورتو آهي. تان جو کڻ پڙهڻ وسري ويو آهي.

۴۰۹. پوءِ زباني پيغام موڪلڻ لڳو. جنهن ۾ مصيبت پيدا ڪئي.

۴۱۰. پوءِ تڏهن کان پيغام موڪلڻ جو حوصلو هليو ويو. مگر ٻيئي جونالو ياد ڪندو رهيو.

۴۱۱. رات ڏينهن ليلي ليلي ڪندو رهيو. ليلي جونالو هن جو ورد ٿي پيو.

۴۱۲. هڪجهڙو وقت کانپوءِ هن جو اهو حال ٿيو. جو هن کان هڪدم قوتال وسري ويو.

۴۱۳. چيائين ته مان ليلي آهيان مونکي خبر آهي. ليلي مان آهيان ليلي ٻي ڪانه آهي.

۴۱۴. ڏس جڏهن عشق ڪمال ڏئي ٿو. ته هو پنهنجي وجود کي هٿين وساري ٿو.

۴۱۵. جڏهن شهنشاهه عشق ڪمال ورتي. ته هو هڪدم پاڻ کي وساري ڇڏي ٿو.

۴۱۶. هو پنهنجي زبان به خبر مشي ٿو. انهي کان پوءِ انا الحق جو نصر وهڻي ٿو.

۴۱۷. پاڻ کان هليو وڃي تر باقي ويهي يار رهيو. جيڪي ڪي چيو ٿو سو به اختيار چيو ٿو.

۴۱۸. بنود گویا زیست و خویش
 رست چون از خود دزدین کیش
۴۱۹. جسز حق نایب متاثره در او
 تهمت ز آسار بنا شد بر او
۴۲۰. اینکه وجودش وجودی خداست
 بادش را و گر چه بظاہر گداست
۴۲۱. نعره منہور خدا لے برد
 رست بود از خویش تن آن نیکو
۴۲۲. ہم منزل خواجہ عطار بود
 واقف زین ستره واسرار بود
۴۲۳. شمس الحق تریز درین راه بود
 از ہم اسرار حق آگاہ بود
۴۲۴. با شند از عشق بہیں کار ہا
 گاہ دہر تخت گجہ دار ہا
۴۲۵. روزی پرسید ز چند ان کے
 چون گذرانید در احتجابی
۴۲۶. ہر ہمہ درغان کہ بہ آباد خوش
 در شہر سرانند ہمہ شاد خوش
۴۲۷. چون کہ بگورستان جا کرد اید
 وطن چہرایی بیانی کردہ اید
۴۲۸. چہرہ بد و داد جواب این عقول
 تالونہ رانی شنوای ہوا الفضول
۴۲۹. ہرست مکاتیم بودیرانہ
 اورا تمہر لیت کہ دیوانہ
۴۳۰. این وطن ہا رست چہر آباد تر
 ہر کس سے آید آزاد تر
۴۳۱. تا سہ شہر آن زود پہنچ کس
 زین سبب کہ دم آباد بس

۴۱۸. پيئي هونهنبي وچو کان آزاد شي ٿو. اهو دين به مدد ڪن کان پڻ آزاد ٿئي ٿو.

۴۱۹. جنهن ڀر حق کان سواءِ ٻيو ڪجهه نه رهيو. هن تي ڪا به نعمت اچي نٿي سگهي.

۴۲۰. هيءُ جو وجود آهي خدا جو وجود آهي. اهو بادشاهه آهي اگرچہ بظاهرين فقير آهي.

۴۲۱. منصور خدا جي چونڊ ڪيو. اهو نيڪ مرد پاڻ کان آزاد ٿيو هو.

۴۲۲. خواجہ عطار جي به ساڳي منزل هئي. هو به سمورن رازن رموزن کان واقف هو.

۴۲۳. ٽنهن تهرين پڻ انهي رستي تي هو. هو الله جي سمورن اسرارن کان واقف هو.

۴۲۴. عشق جا اهي ڪو آهن ته ڪڏهن تخت تي ويهاري ته ڪڏهن سولي تي لٽڪائي ٿو.

۴۲۵. هڪڙي ڏينهن چري کان پڇيو ويو ته هن جاءِ ڇو گهڻو چيو ٿو رهين.

۴۲۶. سڀئي پکي آباد به خوش آهن. اهي سڀئي شهر به شاد به خوش آهن.

۴۲۷. توڙي مٿان ڇو ڪئين جاءِ ٿا هجن اهي به اتي بيجا وطن بنايو آهي.

۴۲۸. چري جو اڻ ٿو ته هي هڪڙي عقل جي ڳالهه آهي جو نٿي هائين مون کان ٻڌاي بي سمجهو.

۴۲۹. ويرانن منهنجي جاءِ آهي. ايمان ڪي خبر آهي جو ديوانو آهي.

۴۳۰. هي منجهن وطن ڪهڙو نه زياده آباد آهي. هر ڪوئي زياده آزاد هتي اچي ٿو.

۴۳۱. اهو ماڻهن وري موٽي شهر نه ويندو. بس انهي سبب هڪڙي جاءِ آباد ڪئي اٿس.

۴۳۲. شهر شام برست و جوعی با
 ۴۳۳. ز اینخبا آن طرف نیاید که
 ۴۳۴. چنر بود بستی دل یافت
 ۴۳۵. این ست نصیحت پیرم گوشتدار
 ۴۳۶. باش تو فرزانہ ز دیوانگی
 ۴۳۷. مگر تو ز ما پرسی دیوانہ باش
 ۴۳۸. ای جز متی ہمہ ناقابل است
 ۴۳۹. مستی آنست کہ از خود رهد
 ۴۴۰. تاز تو دنیا از کار جهان
 ۴۴۱. بگذران کار جهان لے پیر
 ۴۴۲. کار جهان جملہ ابر بود
 ۴۴۳. ای تو بہ تنہائی خود را نگو
 ۴۴۴. کار جهان دان کہ پریشانی است
 ۴۴۵. گشتن زین کار جهان بخیر
- روز بروز آید در وطن ما
 زان طرف این طرف بیاید بسی
 نیست فنائین جا باشد رفت
 باش خبر دار ازین ہوشدار
 دست ہمین کار بگردانگی
 در دو جهان همچون مردانہ باش
 غافل و غافلے و غافل است
 غافل از کار جهان مے شود
 عاشق باشی و بیانی امان
 یکجا آن کن تو ز ما سر بسر
 خود بر بای تو بہتر بود
 تاکہ شوی در دو جهان صف شکن
 عاقبت این کار پشیمانی است
 ہر کہ حق است بود او خیر

۶۳۰. اوهانجو شهر مون ڏانهن موٽ ڪريو. روز روز منهنجي وطن ڏانهن اچي ٿو.

۶۳۱. هن جاءِ تان ڪوئي موٽي گهر نٿو وڃي. مگر ارهه اچي جاءِ تان هڪ منهنجي

جاءِ ڏانهن اچي ٿو.

۶۳۲. فنانسان دل جو ڪهڙو پنڌ ٿي آهي. هتي فنانه آهي مگر بقا آهي.

۶۳۳. پٽ هتي نه پٽ ڪن ڏئي ٻڌ. هوش رک هن کان خبردار ٿي.

_____ ولہ _____

۶۳۴. تون ڀريائي ڪي ڇڏا عقل وارو ٿئي. هتي ڪم سردانگي جو آهي.

۶۳۵. جيڪڏهن تون مون کان پڇين ته ديوانو ٿي. ٻنهي جهانن ۾ سردانگي ٿي.

۶۳۶. مستي کان سواءِ ٻي سڀئي عيالي آهي. ٻنهي خبري ٻي خبري ٻي خبري آهي.

۶۳۷. مستي اها آهي جو پاڻ کان آزاد ڪري ٿي. ۽ دنيا جي ڪم ڪار کان غافل ڪري ٿي.

۶۳۸. عاشق ٿي نه توکي دنيا جي سڀني ڪمن ڪارن کان نجات حاصل ٿئي.

۶۳۹. اڃا پٽ دنيا جي ڪم ڪار کي ڇڏي ڏي. پاڻ کي توهان کان منفرد ڪر.

۶۴۰. دنيا جو ڪم ڪار خراب آهي. پاڻ کي ان کان آزاد ڪر ته بهتر آهي.

۶۴۱. تون پاڻ کي اڪيلائي ۾ رک. ته ٻنهي جهانن ۾ قطار پيچندڙ ٿين.

۶۴۲. دنيا جو ڪم ڪار پريٽائي آهي. ان ڪم جي پڇاڙي پشيماني آهي.

۶۴۳. دنيا جي ڪم ڪار کان بيخبر اهو ٿيندو. جيڪو جي رستي تي هوندو ۽ باخبر هوندو.

۴۴۶. بگذر از خوشتن ای مرد کار
ورنه بپاشی به نجات خوار
۴۴۷. قصه کوتاه کن از جبال
چند بگو نیم عیان در بیان
۴۴۸. بگذر از شر فرزانگی
چند همه بست به دیوانگی
۴۴۹. آنکس دیوانه درین روشد
دان که سزاوار شهر سازند
۴۵۰. آنکه بود عاقل از کار خویش
یافته او در خود آن یار خویش
۴۵۱. یار نه دورست آن نزدیکتر
لیکن اسرار خودست بنیجر
۴۵۲. این خودی خویش که دانسته
ناحق بر کذب کمر بسته
۴۵۳. این خودی دوست بداند اگر
تا تو کجاست ای بی خبر
۴۵۴. تا تو تجیزه که چون انبیا
گردان ذات خدا در عیان
۴۵۵. چون که یک بحث بود
شترش در زیر گراں بار بود
۴۵۶. رفت سوار و بسوار اگر
تا که نشد همه جامه زری
۴۵۷. تا به قضا در ره شترشن کرد
بارش افتاد برفت او کرد
۴۵۸. گر یکسان تا خبر شد ز درد
اشتر تا خوب بود او چون کرد
۴۵۹. گفت گراں قیمت این شتر بود
تیز روان تیز روان می نمود

۴۴۹. اي مرد تون پال کي وساري چڏ. نت خوار خراب ٿيند ين.

۴۵۰. دنيا جي ڳالهين کي چڏي ڏي. توکي مان صفا بيان ڪري ٻڌاين ٿو.

۴۵۱. انهي عقل واري شرڪي چڏي ڏي. مڃو خير ديوانگي سان ساڻ آهي.

۴۵۲. جيڪو ماڻهون هن رستي ۾ ديوانو ٿيو. سمجه اهو بادشاهي جي لائق نه آهي.

۴۵۳. جنهن پاڻ هن ڪم ڪار کان آزاد ڪيو. سمجه ته هن پنهنجي يار کي پاڻ ۾ پاڻو.

۴۵۴. يار پري نه آهي مگر ويجهو. آهي. مگر تون هن راز کان بي خبر آهين.

۴۵۵. هي ڇو تون پنهنجي هستي سمجهين ٿو. سو تو ڪوڙ تي ڪوڙي آهي.

۴۵۶. هي هستي هن جي آهي. اي بي خبر پنهنجي هستي ڪٿي آهي؟

۴۵۷. جيڪڏهن تون پال کي وڃان ڪڍي ڇڏيندين ته خدا جي ذات توکي ڇڻي ڇڏيندي.

_____ وَله _____

۴۵۸. شام ملڪ ۾ هڪڙو واپاري هو. جهجهي اُن تي گهڻو بار لڌايل هو.

۴۵۹. هو روڊ ملڪ ڏانهن سو اڳري لاڙو ويو ٿي. ڏري جي پوڻاڪن جي وڪري ڪرڻ لاءِ.

۴۶۰. اتفاق سان سندس اُن رستي ۾ مري ويو. ٻار ڪيري ڪري هولي ويو.

۴۶۱. واپاري درد مان اُن جا پار ڪڍڻ لڳو. ته منهنجو ڌاڻو ڏسڻو هو جو مري ويو.

۴۶۲. چيائين ٿي ته منهنجو اُن وڏي قيمت وارو هو. ڏاڍو پلو هو ۽ تڪر هوندو هو.

۴۴۰. چند بهاداره بودم برادر
 ۴۴۱. باز بخت او بکیرت بے
 ۴۴۲. آن که کد ام است که ہی بر دیار
 ۴۴۳. قوت این شتر من را نبود
 ۴۴۴. شخص دگر هست بهماں و نهماں
 ۴۴۵. تا تو نیایم ویم اندر یقین
 ۴۴۶. شتر بود جسم تو دان ای سپر
 ۴۴۷. ای بختانی ست بقارایاب
 ۴۴۸. لیک تو می دانی رستن مراست
 ۴۴۹. گفتن تو نیست که گویای اوست
 ۴۵۰. این همه رفتار از او بوده است
 ۴۵۱. روز دشت آن نام خدا یاد کن
 ۴۵۲. روی یگر دان زو عطاقت همه
 ۴۵۳. نام خدا را تواند کردان
- خوب تر آن بود همه تیز رو
 بار این بر دار دگر هست کمی
 اختر هم بار هم و کیست یار
 کاش آن شخص دگر می فزود
 کار همه می کند وای جوان
 قوت زو هست گذر کن ازین
 باور بر او نمکن زو گذر
 بگذر ازین بسین آفتاب
 هم بشنیدن هم گفتن مراست
 دیدن تو نیست که بنیای اوست
 تو گو گفتار از او بوده است
 جزا شش هر همه بر باد کن
 نام خدا هست تحت عتاف همه
 گرد و زار و علم عین عیان

۶۶. هتي مان ڪيترائي نه ڦٽ خوجي هئي. تو اڍوسهڙ هو ۽ تڏاڍو تيز هو.

۶۷. وري ڪهڙي حيرت ۽ شجعي ويو. ڪو آهي اهڙو جو هتي ٻار پاڻ تي ڪشي.

۶۸. اهو هن وانگر ڪير آهي جو بلڪڻي هي اُن هتي ٻار ڪهڙو ٻار آهي جو ڪشي.

۶۹. اها طاقت تنهنجي اُن جي نه هئي. اها طاقت ٻيو شخص پيدا ڪري ٿو.

۷۰. اهو شخص اڀو آهي جو اندر لڪل آهي. اي جوان اهو ئي سڀ ڪم ڪري ٿو.

۷۱. تون پنهنجي يقين ۾ وهڻ نه وجه. اها قوت هنجي آهي ٻي ڳالهه ڇڏي ڏي.

_____ ولہ _____

۷۲. اي پٽ اچان ته اُن تنهنجو جسم آهي. انهي کي اعتبار نه ڪر انهي کي ڇڏ.

۷۳. هي هٿاڻي آهي. تنهن ڪري تون بقا کي هٿ ڪر.

۷۴. او تون سمجهين ته ته هڪ منهنجو آهي، ٻڌڻ منهنجو آهي ڳالهائڻ منهنجو آهي.

۷۵. ڳالهائڻ منهنجو نه آهي اهو هن جو ڳالهائڻ آهي. تنهنجو ڏس نه آهي ڏسندڙ هو آهي.

۷۶. هي سموري رفتار هنجي آهي. هي نئين نئين گفتار هنجي آهي.

_____ ولہ _____

۷۷. رات ڏينهن خدا جي نالي کي ياد ڪر. انهي نالي کانسواءِ ٻي سڀ کي برباد ڪر.

۷۸. بيان سڀني وظيفن کان مذهب مت. جو خدا جو نالو ڪل نعمت آهي.

۷۹. خدا جي نالي کي تون ٿورو نه سمجه. انهي مان سمورو باطني علم حاصل ٿئي ٿو.

۲۷۴۔ بود کے طالب صادق مرید

۲۷۵۔ گفت مرارہ نمونے بکن

۲۷۶۔ اسم ہمان گو کہ بخوانسم ما

۲۷۷۔ شیخ چون سوال آن طالب شنید

۲۷۸۔ گفتش لا الہ الا اللہ بخوان

۲۷۹۔ طالب با صدق و بیعت گرفت

۲۸۰۔ بعد کے ساعت باز آمدہ

۲۸۱۔ در خدمت شیخ ہمیں عرض کرد

۲۸۲۔ شیخ پرسید از وای پس

۲۸۳۔ از چہ سبب مرتد تو گشتہ

۲۸۴۔ گفتش بر سخن ہمیں گوش دار

۲۸۵۔ تاکہ ہمے رستم در کو بکو

۲۸۶۔ اسم پدر دکان بیزار ہم

۲۸۷۔ پرس گویا اسم اللہ را

آمد در خدمت خواجہ فرید

درد و جہاں بخت فزونی بکن

ای تو وے اللہ را نسیم ما

اور از جسد مریدان گزید

اسم ہمیں پاک بدان ای جوان

شغل با اسم فراگشت رفت

بستر باز و بہ نیاز آمدہ

دل من را اسم اللہ ہم کسر شد

کافر گشتہ و تو مرتد ہو

کہ این سخن از کافر می گفتہ

می کنم آن سر ہمہ آشکار

بر ہمہ می گفت ہو اللہ ہو

اللہ اللہ ہمہ اظہار ہم

کو چہ بکو چہ ہمہ باللہ را

۴۴. هڪڙو مدني وارو طالب مريد هو. مونخواهه فرید الدین جي خدمت ۾ ويو.

۴۵. کيس عرفي ڪيائين ته مون کي خدا جي راڌ ڏيکار. جنهن جي ڪري منهنجي

جذبان ۾ بخت بالا ٿئي.

۴۶. ۽ عرض ڪيائين ته مون کي اهو نالو ڏي ته مان پير پڙهان. (ي وٺي الله تر کي سڀ

نيڪا روشني آهي.

۴۷. شيخ جڏهن انهي طالب جو سوال ٻڌو ته هو کي سڀني مريدن کان ڀيڻ ڪيائين.

۴۸. هن حڪم ڪيس ته وڃ ۽ الله الله پير پڙه. (ي چوڻ هي) پاڪ نالو سمجه.

۴۹. طالب سڀني دل سان بيعت ڪئي. ۽ وڃي الله جي نالي ۾ مشغول رهيو.

۵۰. ڪجهه وقت کانپوءِ هو موٽي آيو. پاڻهن ٻڌي نياز عرض رکيائين.

۵۱. شيخ جي خدمت ۾ هي عرض ڪيائين. ته الله جي نالي ۾ انهن منجهي دل سر ٿي وئي آهي.

۵۲. شيخ چيس ته اڃا پٽ. تون ڪافر ۽ مرتد ٿي پيو آهين.

۵۳. ڪهڙو سبب ڪري تون مرتد ٿي پئين. جو اهو ڪافون وارو آکر توجي آهي.

۵۴. هن عيبن ڪير ته منهنجي ڳالهه دل سان ٻڌو. مان اهو سمورو راز ظاهر ڪيائين.

۵۵. پوءِ مان گهڻي گهڻي ۾ ويو. ته سڀ ڪنهن الله الله ٿي چيو.

۵۶. مان بازار ۾ ويو، دڪان تي ويٺو ته سڀ ڪنهن هنڌ الله الله جو نالو ظاهر ڪيو.

۵۷. سڀ ڪنهن الله الله ٿي چيو. ڪوچ ڪوچ ۽ الله جو نالو ڪيو.

۴۸۸. غیرت در خاطر ناآیده

۴۸۹. اسم بگوش چه مرا شیخ گفت

۴۹۰. شیخ از دین سخن چون شنید

۴۹۱. گفتش یک پاره خشت آوری

۴۹۲. آن کس بر قامت کلوخ آوری

۴۹۳. شیخ همان پاره کرده بدست

۴۹۴. بعد از یک دم بکشد ز دست

۴۹۵. داد باد گفتش حال آبرو

۴۹۶. آمد آن شخص ببازار باز

۴۹۷. بر هر دوکان همه را می نمود

۴۹۸. گفت در اول یک حلوایش

۴۹۹. گفت در قوم پیازم بگیر

۵۰۰. سوگفت که به پیانه شیر

۵۰۱. بعد از آن باز بهراف رفت

اینجا اسم این ز کجاست آمده

پیش زمین ظاهر در شهر گشت

آه پر در در سوزش کشید

تا بگفت با تو همی یاد دے

در خدمت شیخ نهاد پدید

ظاهر آن بود کلونخ ز خشت

گوهری قیمت گشته ز خشت

در همه بازار بهایش بگو

لیک نه او بودیم آگاه ساز

قیمت آن حدیث بگویند و در

گیر یک انار شکر سائیش

با تو هم یک نیازم بگیر

گیرم از تو که شوی دلپذیر

داد باد گوهر قیمت محبت

۴۸۷. تنهنجي دل ۾ غيبت آهي. هي الله جو نالو هٿ ڪئين آيو.

۴۸۸. مون کي ته مرشد هڪن ۾ الله جو نالو پڙايو. مون کان اڳ ۾ هي نالو شهر ۾ ڪئين پڙهائي.

۴۸۹. شيخ جڏهن هن کان هي لفظ ٻڌ ته درد ۾ سوز مان آڻا پريائين.

۴۹۰. فرمايائين ته هڪڙو سرجو ٽڪر ڪڍي اچ. ته مان تنهنجي مدد ڪيان.

۴۹۱. هو شخص وٺيو ۽ هڪڙو ٻيڙ جو ٽڪر ڪڍي آيو. ۽ اچي شيخ جي اڳيان رکيائين.

۴۹۲. شيخ اهو ٽڪر هٿ ۾ کنيو. ظاهر ته اهو ٽڪر سر ۾ پٿر هيو.

۴۹۳. ٿوري دير بعد جڏهن شيخ هڪ کوليو ته اهو سرجو ٽڪر ٻي بهاموڻي ٿي پيو.

۴۹۴. هنکي اهو هٿ ۾ ڏيئي حڪم ڪيو ته. انهي جي هٿ ۾ جي بازار مان بها ڪٿا.

۴۹۵. هو شخص موٽي بازار ۾ آيو. مگر هنکي انهي ڏاڙهي خبر نه هئي.

۴۹۶. هر ڪنهن دڪان تي سڀني کي ٿي ڏيکاريا ٿين ۽ هنن کي چيائين ٿي ته ٻڌايو ته

هن جي قيمت ڪيتري آهي.

۴۹۷. پهريان هڪڙي حلواڻي چيس ته. هڪ ٽڪر ڪندڙ جي مٿي جو هن جي قيمت آهي.

۴۹۸. ٻي چيس ته توم ۽ بصر ڏٺ. هو توکي ڏيان ته مگر نياز ڪر.

۵۰۰. ٽين چيس ته کير جو پيالو وٺ. اهو توکي پسند ايندو.

۵۰۱. تنهن کان پوءِ وري صوف وٺ ويو. جنهن کي موٽي ڏنائين ۽ هن کي چيائين ته

تنهنجي قيمت ٻه آهي.

۵۰۲. گفت مرا فاش کہ میں بی بہاست
ہر چہ بگوئی گفتن تو رواست
۵۰۳. بہت میں گو ہر سر عالی قدر
نہست میر کہ باین سیم وزد
۵۰۴. ای کہ تو ہر پسند بگوئی بگو
تا بد ہم باتوں اندازا بگو
۵۰۵. ای کہ ہر امی عمری پر نہست
ہر چہ بری آن میرا کن بہترست
۵۰۶. قیمت گو ہر کہ نداریم من
گر تو ہے جان نثاریم من
۵۰۷. بازار مرا فاش گھر آن گرفت
زد در بازار ہمان بازگشت
۵۰۸. آمد در خدمت آن شیخ پیر
کہ وہ بیان ہمہ او بی نظم
۵۰۹. شیخ بگفتش دگران ہاشناس
بودہ مرا فاشی در شناس
۵۱۰. قربان بناخت قدر ادبیافت
دیگر ہر کس ز گھر سر تباہت
۵۱۱. قدر میں گو ہر جزو ہرے
نا شناسد کس تو بنگرے
۵۱۲. قدر بدان اسم خدا این چنینست
بجو کہ قرب ہمان وہینست
۵۱۳. ای اسم اللہ بخوان با قدر
قرب ندانند نشانند آن مگر
۵۱۴. قرب ہمان دار کہ مرا فاش گفت
بگذر یکبار مگر از مہوت ہشت
۵۱۵. نیست قدر آسمش این علم را
تو و گاہ کہ حسام را

۵۰۱. صراف چيس ته هي بي بهاموتي آهي. جيڪي تون چوڻ سو توکي مباح آهي.

۵۰۲. هي موتي وڏي قيمت وارو آهي. جنهن جي برابر سون ۽ چاندي موجود نه آهي.

۵۰۳. جيترو تون چوڻ سوچيو. ته مان توکي ڏيان تون مون کي ڏيو.

۵۰۴. هي جاءِ ڏهين سائون سان پرلي آهي. جيترو توکي وڻي اوترو کڻ اهو چڱو اٿس.

۵۰۵. هن موتي جي قيمت مون ٿيڻ آهي. جيڪڏهن تون ڏيندين ته مان جان قربان ڪند.

۵۰۶. پوءِ صراف کان موتي موٽائي ورتائين. ۽ جلدي بازار مان موٽي گهر آيو.

۵۰۷. پوءِ انهي شيخ پير جي خدمت ۾ آيو. ۽ سمورو بي نظير بيان عرض ڪيائون.

۵۰۸. پير چيس ته بيا سڀ بي شناس هوا. صرف اهو صراف چان واريو هو.

۵۰۹. هن هن جو قرب بيمانو ۽ قدر ڪيو. پيرن انهي موتي کان منهن موڙيو.

۵۱۰. جوهر جو قدر جوهر جي ڀاڱي. ۽ ڏس ته بيان ٿا ڄاڻن.

۵۱۱. سمجھ ته خدا جي نالي جو قدر پڻ ائين آهي. گوهر وانگر بسندس قرب اهڙو آهي.

۵۱۲. الله جو نالو قدر سان پڙه. آهي سندس قرب ٿا ڄاڻن سڃاڻن.

۵۱۳. انجو قدر اهڙو ڪو چٽو ۽ صاف ڪيو. هڪ دفعه سن ۽ اٺن کي درگزر ڪر (چڱا مٿاڻ).

۵۱۴. هن نالي جو قدر عام ڪي ناهي. ڪنهن به خاڪ کي انهي جي واقفيت نه آهي.

۵۱۶. اسم بخوان اسم بخوان اسم بخوان ذکر لیے کن شری از بے خودی
 ۵۱۷. اسم بسی بخوان کہ از بخود لیت تا بو ظائف تو بین من خود لیت
 ۵۱۸. بخود دے از ذکر بسی می شود و بہ ہمیں دان بخشی می شود
 ۵۱۹. سردار سردار بنی اکرم بہت در اذن شہدائی رحیم
 ۵۲۰. تاز علامان یکے این سلام رہبر نامہ ہمہ کردہ تمام
 ۵۲۱. نامہ این در قلم آورہ ایم بہر میدان بیان کردہ ایم
 ۵۲۲. بہت عجیب تو بدان این کلام
 رہبر نامہ تم شہر و سلام

نَمَتٌ بِالْخَيْرِ

۵۱۶. نالوون، نالوون، نالوون. ذکر گشت کر جان کان بی خود بی و چین.

۵۱۷. گشتا دفعه نالوون جان کان بی خود بی بی و چین. ذکر گشت کر جان کان بی خود بی و چین.

۵۱۸. بی خود بی گشتی، ذکر گشت کر جان کان بی بی و چین. ذکر گشت کر جان کان بی بی و چین.

جو کندن بی بی بی بی.

۵۱۹. بی بی کریم صلواتی خدا جبراز دان آبی. خدا بی خود انبی کان شروع بی.

بی.

۵۲۰. سندس غلامن مان هی هکلام آبی. رهبر نامه مان پورو حکیر.

۵۲۱. هی جونا مرون هر لکروا شغ. سر مریدان بی رهبری لار بیان حکیر انور.

۵۲۲. تون مجبوره هی هکلام قبول پیل آبی. رهبر نامه مان پورو لیر. هنر اسلام.

تَقَاتُ بِالْمَخِيزِ

تصنيفات قاضي علي اکبر درازي

۱. مندي كتاب ۱. ۱. دوله درازي ۲. داتا درازي ۳. درد جو داستان.
۴. عشق حبيب ۵. قوت العين رسول ۶. بيت الرضوان ۷. منفي سرتاج.
۸. شهنشاه عشق ۹. سرتاج الشعراء ۱۰. فاتح سنده ۱۱. ديوان غلام اکبر ۱۲. ديوان
- مکرمي ۱۳. سوانح حيات کرمي ۱۴. مثنوي عشق نامه ۱۵. مثنوي درد نامه.
۱۶. مثنوي گداز نامه ۱۷. مثنوي رهبر نامه ۱۸. مثنوي راز نامه ۱۹. مثنوي تار نامه.
۲۰. ديوان خدائي ۲۱. سفر نامه ايران و عراق ۲۲. انتخاب مندي کلام ۲۳. قصو
۲۴. عشق مجيد اسرار ۲۵. شاعر اعظم ۲۶. شاعر هفت زبان و خريپاکستان.
۲۷. مکمل سوانح حيات پهل سرمست ۲۸. سدا حيات شاعر ۲۹. الله و دنيا ۳۰. فيض فاني
- آرود و کتاب :-** ۳۱. شاعر هفت زبان ۳۲. مختصر سوانح حيات ۳۳. غنيو شاعرو
- مفکر ۳۴. مثنوي وحدت نامه ۳۵. مثنوي وصلت نامه ۳۶. قزل بحر طویل.
۳۷. نهضت تصوف ۳۸. سرتاج الشعراء ۳۹. انتخابات آرود و کلام سرائيکي ۴۰. انتخاب
- سرائيکي کلام انگريزي کتاب ۴۱. گريوشت پوشت ۴۲. انٽرنيشنل پوشت.
- زير طبع ۴۳. دوله درازي جوي مدار چادر ۴۴. مندي ترجمون ديوان
- آشکار ۴۵. آرود ترجمون ديوان آشکار.